

STRATEGIA
ROZWOJU LOKALNEGO
GMINY SPICZYN
NA LATA 2007 - 2015

PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wprowadzenie

Pojęcie strategii jest obecnie często używane, a najczęściej kojarzone z wojskowością, nauką organizacji i zarządzania oraz ekonomią. Aby syntetycznie ująć wszystkie stosowane definicje strategii można stwierdzić, że jest to polityka wytyczania celów. Zatem kategoria planowania strategicznego obejmuje zarówno politykę formułowania celów rozwoju, jak i procedurę oraz instrumenty zarządzania rozwojem. Na szczeblu gminy, efekt planowania strategicznego występuje jako strategia rozwoju gminy.

Strategia rozwoju gminy jest scenariuszem rozwoju gminy, określającym m.in. docelową wizję rozwoju, strategiczne i operacyjne cele rozwoju, zadania strategiczne oraz sposób ich realizacji. Podmiotem strategii rozwoju lokalnego są mieszkańcy gminy, którzy angażują się w realizację zadań strategicznych poprzez swoją aktywność gospodarczą i społeczną. Jednocześnie mieszkańcy są odbiorcami powstających efektów rozwoju gminy nowych, lepszych warunków życia, prowadzenia działalności gospodarczej i inwestowania w przyszłość. Przedmiotem strategii rozwoju lokalnego jest gminna rzeczywistość określona w wymiarach: gospodarczym, społecznym i ekologicznym.

Błędne jest przeświadczenie, że każdy rodzaj planowania jest produktem minionej epoki. To właśnie decentralizacja państwa i powstanie jednostek samorządowych stworzyło możliwość zastąpienia centralnego planowania dyrektywnego przez oddolne, terytorialne planowanie strategiczne sprawdzające się w warunkach demokratyczno - samorządowego modelu ustrojowego gminy. Jest to istotna przesłanka mobilizująca władze samorządowe do określenia celów rozwoju oraz sposobów wykorzystania lokalnych potencjałów dla zapewnienia systematycznego i zrównoważonego rozwoju. Rozwój gminy nie może polegać na podejmowaniu krótkowzrocznych i nieefektywnych decyzji bieżących nie prowadzących w efekcie do osiagania długookresowych celów. Przyjęta i społecznie zaakceptowana strategia rozwoju lokalnego winna być podstawą do planowania strony wydatkowej corocznej uchwały budżetowej. Stąd też można śmiało stwierdzić, że planowanie strategiczne racjonalizuje podejmowane w gminie decyzje bieżące i długoterminowe.

Najgorszym rozwiązaniem w zarządzaniu gminą jest pasywny charakter działalności przez władzę lokalną, polegający na doraźnej likwidacji zaistniałych zagrożeń lub łagodzeniu ich najbardziej dotkliwych dla społeczności lokalnej, skutków. Jeżeli jednak zarządzania gminą wynika ze strategicznego planu rozwoju lokalnego, działania władz są aktywne i pozwalają na wcześniejszą identyfikację zagrożeń i minimalizowanie bądź też likwidację ich skutków. Następną funkcją strategii rozwoju lokalnego jest określenie zasad, metod, instrumentów i priorytetów, które zastosowane w praktyce nie tylko zatrzymają istniejące, ale także spowodują pozyskanie nowych podmiotów gospodarczych. O konkurencyjności gminy świadczy skala, struktura i jakość ofert kierowanych przez gminę do lokalnych i zewnętrznych podmiotów gospodarczych. Strategia rozwoju lokalnego określa zasady postępowania władz samorządowej w dłuższej perspektywie, co sprzyja obniżeniu niepewności lokalnych przedsiębiorców, tym samym staje się zachętą do ponoszenia nakładów inwestycyjnych o dłuższym okresie zwrotu. Taka sytuacja stabilizuje sytuację gospodarczą gminy. Realizacja celów określonych przez strategię rozwoju lokalnego ma zapewnić przede wszystkim istotną poprawę warunków życia społeczności lokalnej.

Integracja Polski z Unią Europejską diametralnie zmieniła koncepcję planowania strategicznego. Obecnie zyskuje na znaczeniu planowanie oddolne, ponieważ tylko w ten sposób można uwzględnić i wykorzystać uwarunkowania lokalne, ponadlokalne, regionalne, krajowe i ponadkrajowe. Jest to tym bardziej istotne w sytuacji, gdy poszczególne gminy mogą samodzielnie ubiegać się o pomoc zewnętrzną.

Planowanie strategiczne rozwoju gminy Spiczyn prowadzone jest systematycznie od kilku lat. Wyrazem tego rodzaju polityki podjętej przez gminę są wypracowane i wdrażane niżej wymienione dokumenty strategiczne:

- Plan Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2004 - 2006, przyjęty uchwałą Rady Gminy nr XIII/85/04 z dnia 7 lipca 2004 roku;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Spiczyn na lata 2004 - 2007, przyjęty uchwałą Rady Gminy nr XVI/112/04 z dnia 18 grudnia 2004 r.;
- Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Spiczyn na lata 2004 - 2007

przyjęty uchwałą Rady Gminy nr XVI/113/04 z dnia 18 grudnia 2004 r. Niniejsza Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Spiczyn na lata 2007 – 2015 ma na celu przedstawienie przyjętych planów strategicznych gminy w kontekście uwarunkowań nowego okresu programowania środków z Funduszy Unijnych na lata 2007 – 2013.

Zespół zadaniowy

Zgodnie z ustaleniami Zarządu Województwa Lubelskiego, jednostki samorządu terytorialnego aplikujące o środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013, powinny posiadać aktualną Strategię Rozwoju Lokalnego. Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84 poz. 712 z późn. zm.), polityka rozwoju w skali lokalnej prowadzona jest przez samorząd powiatowy i gminny na podstawie strategii rozwoju. Dotychczas polityka rozwoju gminy prowadzona była zgodnie z kierunkami nakreślonymi w „Planie Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2004 - 2006” oraz „Programem Ochrony Środowiska”, obowiązującymi od 2004 roku. Po wejściu w życie w/w ustawy i zgodnie z nowymi zasadami ubiegania się o środki unijne, dokumenty te stały się niewystarczające. W związku z powyższym, Wójt Gminy Spiczyn podjął decyzję o przystąpieniu do opracowania Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Spiczyn na lata 2007 – 2015. Pierwszym krokiem realizacji uchwały było powołanie, Zarządzeniem nr 38/07 Wójta Gminy Spiczyn z dnia 30 kwietnia 2007 roku, zespołu zadaniowego ds. prac nad opracowaniem strategii rozwoju w składzie:

1. Zdzisław Niedźwiadek
2. Renata Grabowska
3. Jan Trojak
4. Jolanta Mackiewicz
5. Jerzy Krzysiak
6. Wojciech Łuczyński
7. Andrzej Brodzik
8. Bogusław Janociński
9. Zygmunt Józwiak

Zadaniem zespołu jest zgromadzenie i opracowanie materiałów oraz informacji niezbędnych do opracowania Strategii. Głównym materiałem źródłowym dla zespołu zadaniowego są wnioski i propozycje zadań inwestycyjnych zgłoszone przez mieszkańców poszczególnych sołectw w trakcie trwania zebrań wiejskich na przełomie 2006 i 2007 roku. Ponadto członkowie zespołu przez cały okres prac nad strategią byli otwarci na wszystkie uwagi i wnioski odnośnie jej poszczególnych zapisów płynące zarówno od władz samorządowych jak i społeczności lokalnych. Wstępny projekt tekstu strategii został pozytywnie zaopiniowany przez Komisję Rozwoju Gospodarczego, Rolnictwa i Usług.

Plan niniejszy jest rozwinięciem i doprecyzowaniem zadań przyjętych w Planie Rozwoju Lokalnego dla Spiczyn na lata 2004-2006, w nowym horyzoncie czasowym tj. w okresie 2007-2015, odpowiadającym ramom czasowym innych dokumentów przyjętych na poziomie krajowym i wojewódzkim.

Obejmuje on w szczególności:

- opis diagnostyczny z analizą mocnych i słabych stron,
- określenie celu głównego, celów szczegółowych i operacyjnych,
- określenie źródeł finansowania,
- sposobu wdrażania i monitorowania,
- opisu procesu konsultacji społecznych,
- wyznaczenie horyzontu czasowego,
- opis aktualnej sytuacji społeczno - gospodarczej na obszarze objętym wdrażaniem,
- wykaz realizowanych zadań, wraz z harmonogramem realizacji, nakładami, rezultatami oraz listą podmiotów uczestniczących we wdrażaniu projektu,
- powiązania projektu z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy,
- oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu,
- plan finansowy,
- system wdrażania, sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	2
Zespół zadaniowy	4
I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO	8
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ GMINY	8
1. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	8
1.1 Położenie i powierzchnia	8
1.2 Rys historyczny	11
1.3 Środowisko przyrodnicze	15
1.3.1 Rzeźba terenu	15
1.3.2 Klimat	16
1.3.3 Wody podziemne i powierzchniowe	16
1.3.4 Gleby	18
1.3.5 Zestawienie wielkości zasobów i walorów przyrodniczych	19
1.4. Środowisko kulturowe	22
1.4.1. Obiekty dziedzictwa kulturowego	22
1.5 Identyfikacja problemów	24
2. CHARAKTERYSTYKA SFERY SPOŁECZNEJ	24
2.1 Demografia	24
2.2 Poziom wykształcenia	27
2.3 Rynek pracy	28
2.4 Bezrobocie	29
2.5 Identyfikacja problemów	29
3. SFERA GOSPODARCZA I ROLNICTWO	30
3.1 Działalność gospodarcza	30
3.2 Rolnictwo	31
3.3 Własność nieruchomości	33
3.4 Identyfikacja problemów	33
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	33
4.1 Sieć komunikacyjna	33
4.2 Sieć wodno-kanalizacyjna	35
4.3 Gospodarka odpadami	37
4.4 Zaopatrzenie w gaz ziemny i energię	37
4.5 Sieć telekomunikacyjna	38
4.5 Identyfikacja problemów	38
5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	39
5.1 Oświata	39
5.2 Turystyka, sport, kultura	40
5.3 Pomoc społeczna i ochrona zdrowia	42
5.5 Bezpieczeństwo publiczne	46
5.6 Identyfikacja problemów	46

6. ZARZĄDZANIE	47
6.1. Dochody i wydatki budżetu gminy	47
6.2 Zagospodarowanie przestrzenne	47
6.3 Integracja społeczna	47
6.4 Promocja gminy	48
6.5. Identyfikacja problemów	48
III. ANALIZY PESTER I SWOT	49
7.1 Analiza czynników zewnętrznych (PESTER)	49
7.2 Analiza SWOT	54
□ Gospodarka i zatrudnienie	54
IV. WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY	58
1. WIZJA ROZWOJU GMINY SPICZYN	58
2. MISJA – CEL GENERALNY STRATEGII	59
V. CELE STRATEGICZNE I OBSZARY PRIORYTETOWE	60
VI. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	68
VII. SPOSOBY MONITOROWANIA I OCENY STANU REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO GMINY SPICZYN	69
VIII. SYSTEM WDRAŻANIA	72
IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	73
X. WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY	74

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO

Obszarem realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego jest cały teren leżący w granicach administracyjnych Gminy Spiczyn.

Strategia rozwoju lokalnego dla Gminy Spiczyn dokonuje analizy stanu realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych zawartych w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Spiczyn na lata 2004-2006 i realizacji strategii do 2011r, oraz określa szczegółowo rodzaje zadań, jakie będą realizowane na terenie gminy w latach 2007 - 2015 z perspektywą do 2020 roku.

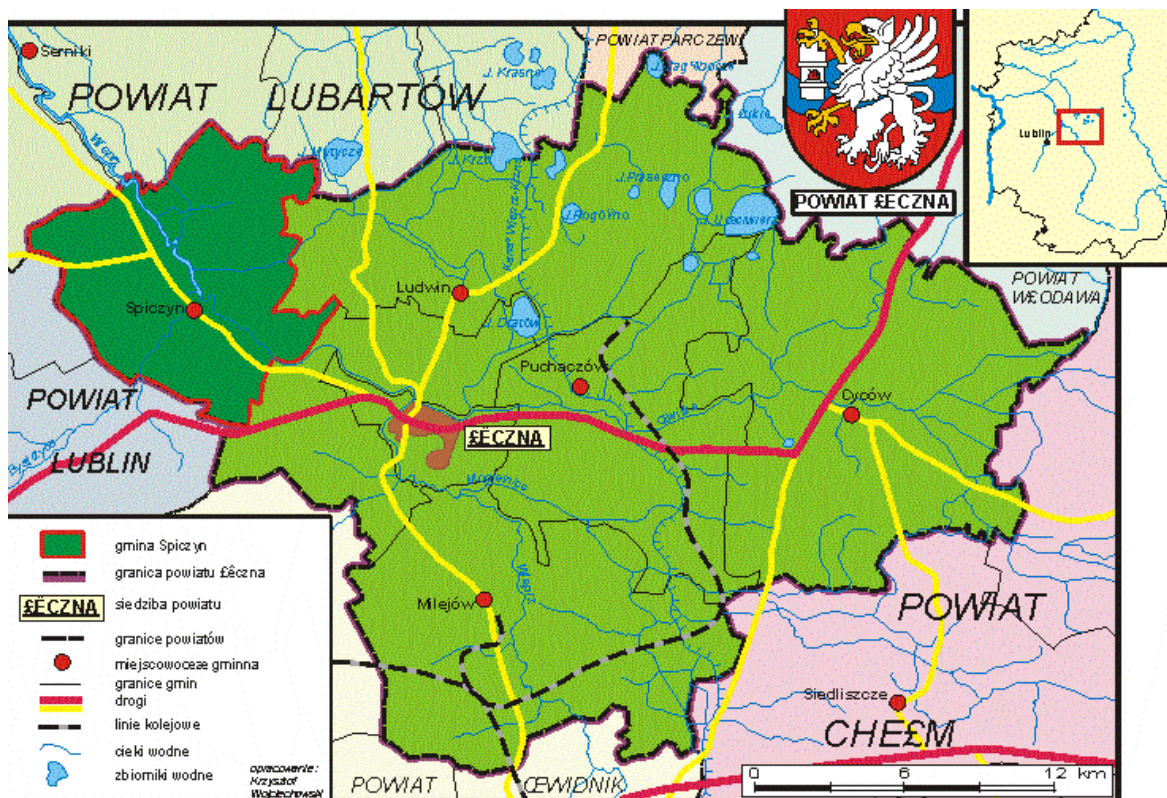
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ GMINY

1. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

1.1 Położenie i powierzchnia

Gmina Spiczyn położona jest we wschodniej części Polski w odległości 25 km od stolicy województwa – Lublina w kierunku północno-wschodnim i 60 km od granicy Polski z Ukrainą. Jest jedną z 6 gmin powiatu łączyńskiego i sąsiaduje bezpośrednio z: z gminami Lubartów i Niemce od zachodu, od południa z gminą Wólka, od wschodu z gminami: Łęczna i Ludwin, a od północy z gminami Serniki i Ostrów Lubelski /rys.1/. Ogólna powierzchnia gminy wynosi 8309 ha, z czego 5485 ha to użytki rolne, 1930 ha lasy, a pozostałą część stanowią grunty pod zabudową, wodami, nieużytki i inne. Powierzchnia gminy stanowi 13,1% obszaru powiatu łączyńskiego i ponad 0,3% obszaru województwa lubelskiego. Teren gminy zamieszkuje 5434 mieszkańców, co stanowi 9,5 % ludności powiatu łączyńskiego i ponad 0,2% ludności województwa lubelskiego. W skład gminy wchodzi 13 sołectw: Charleż, Jawidz, Zawieprzyce, Zawieprzyce-Kolonia, Nowy Radzic, Nowa Wólka, Januszówka, Stoczek, Ziółków, Stawek, Ludwików, Kijany, Spiczyn. Do najbardziej zaludnionych sołectw należą: Jawidz – 1323 mieszkańców (65,4 osoby/km²), Charleż – 740 mieszkańców (84,1 osoby/km²), Spiczyn – 668 mieszkańców (105,9 osoby/km²) i Kijany – 643 mieszkańców (96,8 osoby/km²). Średnia gęstość zaludnienia w gminie wynosi 65,4 osoby na 1 km² i jest niższa od gęstości zaludnienia powiatu łączyńskiego (90

os./km²) i województwa lubelskiego (86,5 os./km²).

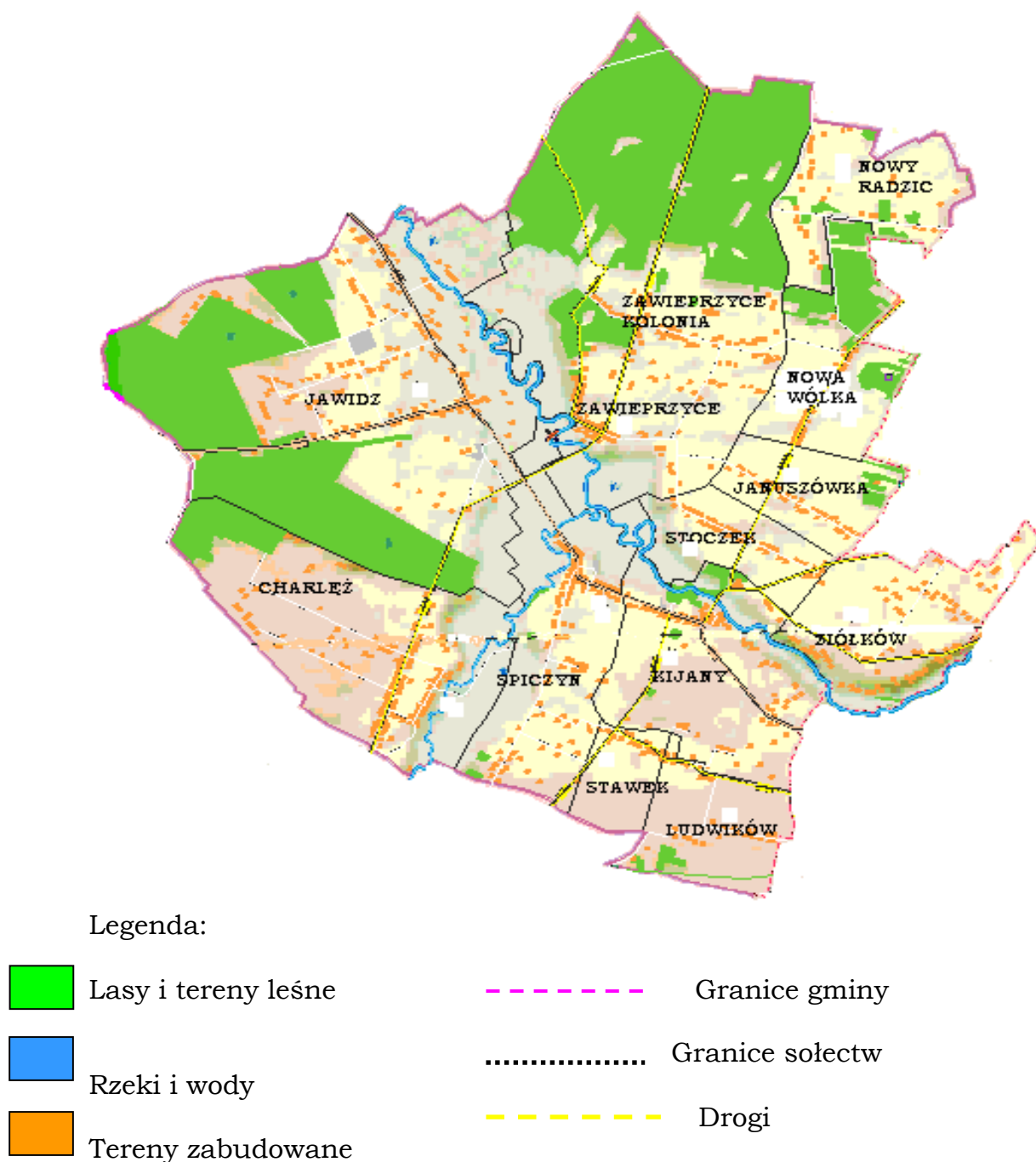
Rys.1 Położenie gminy Spiczyn

Decydujące znaczenie dla rozwoju osadnictwa na terenie gminy miał przebieg szlaków komunikacyjnych i dolin rzecznych: Wieprza i Bystrzycy. Jest to ściśle powiązane ze źródłem utrzymania ówczesnej ludności, a więc myślistwem, rybołówstwem i handlem. Rzeki i porastające ich brzegi, lasy były źródłem pożywienia, a szlaki komunikacyjne stwarzały możliwość sprzedaży nadwyżek żywności i wytwarzanych produktów.

W poszczególnych sołectwach spotykamy różne formy osadnictwa. W przeważającej części jest to „ulicówka” zlokalizowana wzdłuż dróg wojewódzkich, powiatowych lub gminnych (np. Stoczek, Januszówka, Zawieprzyce, Nowa Wólka). W pozostałych miejscowościach gminy występuje zabudowa mieszana z przewagą kolonijnej (rys.2). W policentrycznym charakterze sieci osadniczej występuje dominacja ośrodka centralnego w siedzibie gminy. Nowe osadnictwo z przełomu XX i XXI wieku to przełom w charakterze zabudowy na terenach wiejskich. Trudno się w nim doszukać tradycyjnych zabudowań inwentarskich, natomiast typowa zabudowa to, oprócz domu mieszkalnego doskonale wkomponowanego w otoczenie, pomieszczenie garażowe połączone z

warsztatem. Luźna zabudowa zlokalizowana wzdłuż szlaków komunikacyjnych otoczona nasadzeniami krzewów i drzew ozdobnych, rabaty kwiatowe to coraz częściej spotykana posesja na terenie gminy, a co ważne stanowią wzór do naśladowania dla gospodarstw z zabudową tradycyjną.

Rys.2 Mapa gminy Spiczyn

1.2 Rys historyczny

Początki osadnictwa w obrębie gminy Spiczyn sięgają neolitu. Najstarsze ślady działalności człowieka, jakie odnaleziono na terenie gminy datuje się na końcowy okres epoki kamienia gładzonego (4500-1700 r. p.n.e.). Miejscowa ludność należała w tym czasie do ludów kultury pucharów lejkowych. W Spiczynie odnaleziono ślady osady i cmentarzyska z tego okresu. W tym czasie ludność trudniła się głównie myślistwem, rybołówstwem i zbieractwem, a pod koniec epoki coraz większego znaczenia nabierało rolnictwo. Z epoki brązu pochodzą ślady osadnictwa z epoki trzcinięckiej oraz kultury łużyckiej (Ziółków). Z kolei w Charleżu i Jawidzu odkryto ślady kultury lateńskiej a w Zawieprzycach pozostałości kultury przeworskiej i z okresu wpływów rzymskich. Ważnym elementem związanym z historią każdej osady z czasów wczesnego średniowiecza są kurhany – dawne miejsca pochówku zmarłych. Jeszcze pod koniec XIX wieku istniało w okolicy kilka dużych kurhanów. Niestety podczas badań archeologicznych w 1958 roku udało się zlokalizować tylko dwa: w Kijanach i Kijanach Kościelnych. Stwierdzenie istnienia w kurhanach kijańskich wyłącznie ceramiki grubościennej pozwala wnosić, że są one związane z wcześniejszą fazą rozwoju osady w Spiczynie, czyli że osiedle było tłem osadniczym, którego jednym z wcześniejszych elementów są kurhany – miejsca pochówku zmarłych.

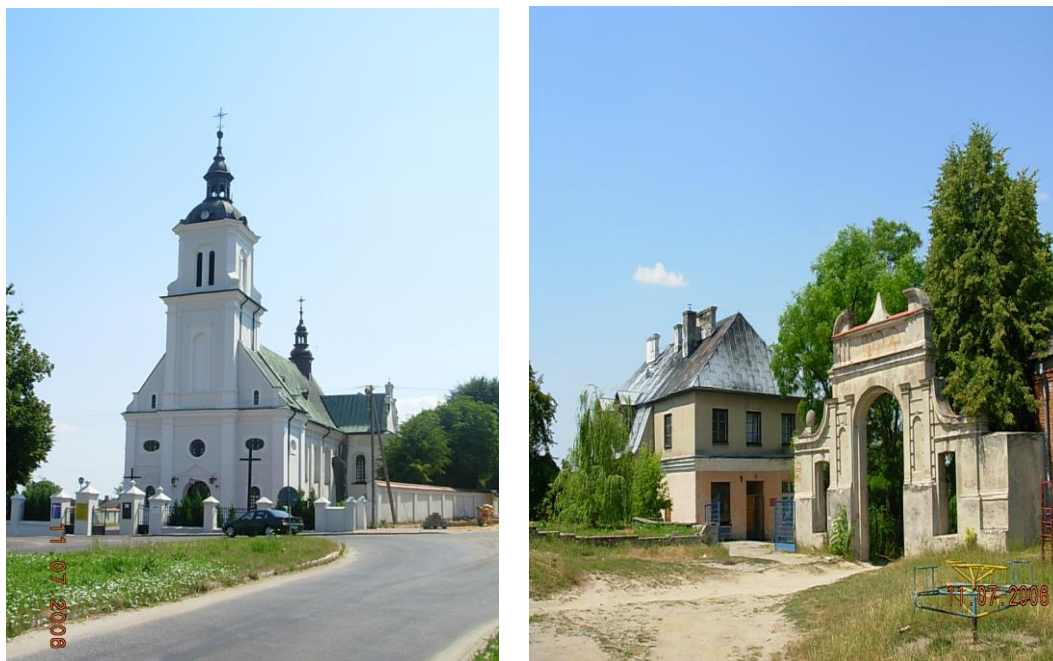
Obecność naturalnych przejść przez Bystrzycę i Wieprz, oraz położenie w węzłowym punkcie komunikacyjnym sprawiły, że w pobliżu miejsca, gdzie obecnie znajduje się miejscowość Spiczyn, we wczesnym średniowieczu znajdowała się osada otwarta. Jej rozwój odbywał się w dwóch fazach: pierwsza w okresie łączenia się ziem protopolskich (VIII-X w.), druga w okresie kształtowania się narodowości polskiej (XI – XIII w.). Materiały ceramiczne z tego okresu można łączyć z protopolskim odłamem Wiślan. Powierzchnia osady to ok. 2 ha. Lokalizacja osady wiąże się nie tyle z rybackim zajęciem ludności, ale raczej z umożliwieniem podróży postojem lub noclegu. Pierwsze wzmianki o wsi Spiczyn położonej przy ujściu Bystrzycy do Wieprza dotyczą XIV wieku a ściślej 1381 roku. Prowadziła tędy droga królewska na Ruś i Litwę z przeprawą przez

Bystrzycę.

Istnieją, co najmniej trzy wersje etymologicznego pochodzenia nazwy osady Spiczyn. Pierwsza z nich upatruje pochodzenia w słowie staropolskim „stpica” – szprycha od wozu, co oznacza położenie wsi przy trakcie, druga wersja wywodzi nazwę od postoju (spoczynku) na szlaku drożnym, natomiast trzecia wiąże się z położeniem miejscowości na końcu wysokiego spiczastego cypla. Pierwszym właścicielem majątku Spiczyn był Prandot ze Spiczyna, a następnie Hieronim Spiczyński, który w XV wieku podzielił włości pomiędzy rodzinę Spiczyńskich. Następnie wieś i folwark wchodziły w skład dóbr Łęczyńskich, a ok. 1662 r. właścicielką została Anna Noskowska. Od XIX w. dwór w Spiczynie należał do rodziny Ostrowskich, a po II wojnie światowej został skonfiskowany Janowi Nepomucenowi Ostrowskiemu. Pod względem historycznym na uwagę zasługują dwie miejscowości z gminy Spiczyn: Kijany i Zawieprzyce.

Są dwie wersje pochodzenia nazwy wsi Kijany. Pierwsza mówi o przepędzeniu kijami najeźdźców tatarskich, druga bardziej prawdopodobna wiąże fakt powstania nazwy miejscowości z jeńcami osadzonymi przez Bolesława Chrobrego podczas powrotu z wyprawy na Kijów w 1018 roku. Od połowy XVI wieku Kijany należały do rozległych dóbr Firlejów. W 1598 roku spłonął kościół w Nowogrodzie, a ówczesny właściciel Kijan Piotr Czerny zbudował kościół drewniany w Kijanach, w którym została ustanowiona parafia p.w. św. Anny. Jan III Sobieski złożył w nim śluby wdzięczności za udaną bitwę w trakcie powrotu z wiktorii wiedeńskiej. Dzięki inicjatywie hr. Atanazego Miaczyńskiego, po jego szczęśliwym powrocie z wyprawy wiedeńskiej, kościół przebudowano na murowany. Budowę świątyni w stylu barokowym ukończono dopiero w 1723 roku. W tym okresie w Kijanach istniał wielki zamek obronny strzegący przeprawy przez Wieprz. W 1879 roku właścicielem miejscowości został Sonnenberg, który na murach zrujnowanego zamku zbudował neorenesansowy pałac, którego projektantem był Apoloniusz Nieniewski. W 1914 roku Lubelskie Towarzystwo Rolnicze pozyskało część dóbr ziemskich wraz z pałacem i wypełniając wolę darczyńcy Erazma Plewińskiego utworzyło szkołę rolniczo-ogrodniczą dla miejscowej ludności. Z racji istnienia tej szkoły, w okresie międzywojennym, Kijany

wyróżniały się pod względem oświaty i kultury. Taki stan trwa do dnia dzisiejszego.

Rys.3 Kościół p.w. św. Anny w Kijanach i zespół pałacowo-parkowy w Zawieprzycach

Pierwsze zapiski o Zawieprzycach pochodzą z 1390 roku, kiedy właścicielem był Sulisław Zawieprzski. Następne wzmianki odnoszą się do 1545 roku, które mówią o zamku obronnym broniącym dostępu do brodu na rzece Wieprz. Przez cały ten okres majątek jest własnością rodu Zawieprzskich herbu Janina. Na przełomie XVII i XVIII wieku właścicielem zamku jest rodzina Miączyńskich, której najbardziej znany przedstawiciel Atanazy Miączyński, przyjaciel króla Jana III Sobieskiego, po powrocie z odsieczy wiedeńskiej buduje rezydencję zamkową, kaplicę, lamus i kolumnę uwieńczoną krzyżem. W rezydencji bywał często na przyjacielskich spotkaniach, okraszonych miodem pitnym, król Jan III Sobieski. W trakcie jednego z nich posadził w parku zamkowym lipę. Lipa została powalona piorunem w 1977 roku, ale w jej miejscu dziś rośnie córka lipy Jana III Sobieskiego, wyhodowana z bocznego konara historycznego drzewa. Pracami budowlanymi rezydencji kierował słynny na owe czasy architekt epoki baroku Tylman z Gameren pracujący często dla Jana III Sobieskiego. W 1748 roku pałac zostaje uszkodzony i odbudowany. W 1818 roku właścicielami majątku zostaje rodzina Ostrowskich, którzy otaczają rezydencję murem z arkadami i bramą wjazdową i budują klasycystyczną oranżerię. Po pożarze rezydencji w 1938

roku mieszkańcy przenoszą się do oficyn, a w sąsiedztwie ruin wybudowano dworek, w którym zamieszkał dzierżawca m.in. Ksawery Skłodowski brat dziadka wielkiej polskiej uczoney – Marii Skłodowskiej. Prowadził on hodowlę rasowych koni, stąd też Maria Skłodowska w latach swej młodości bywała w Zawieprzycach spędzając wolny czas na przejażdżkach konnych. Zawieprzyce były własnością Ostrowskich do 1945 roku, a ostatnim właścicielem był Jan Krystyn Ostrowski.

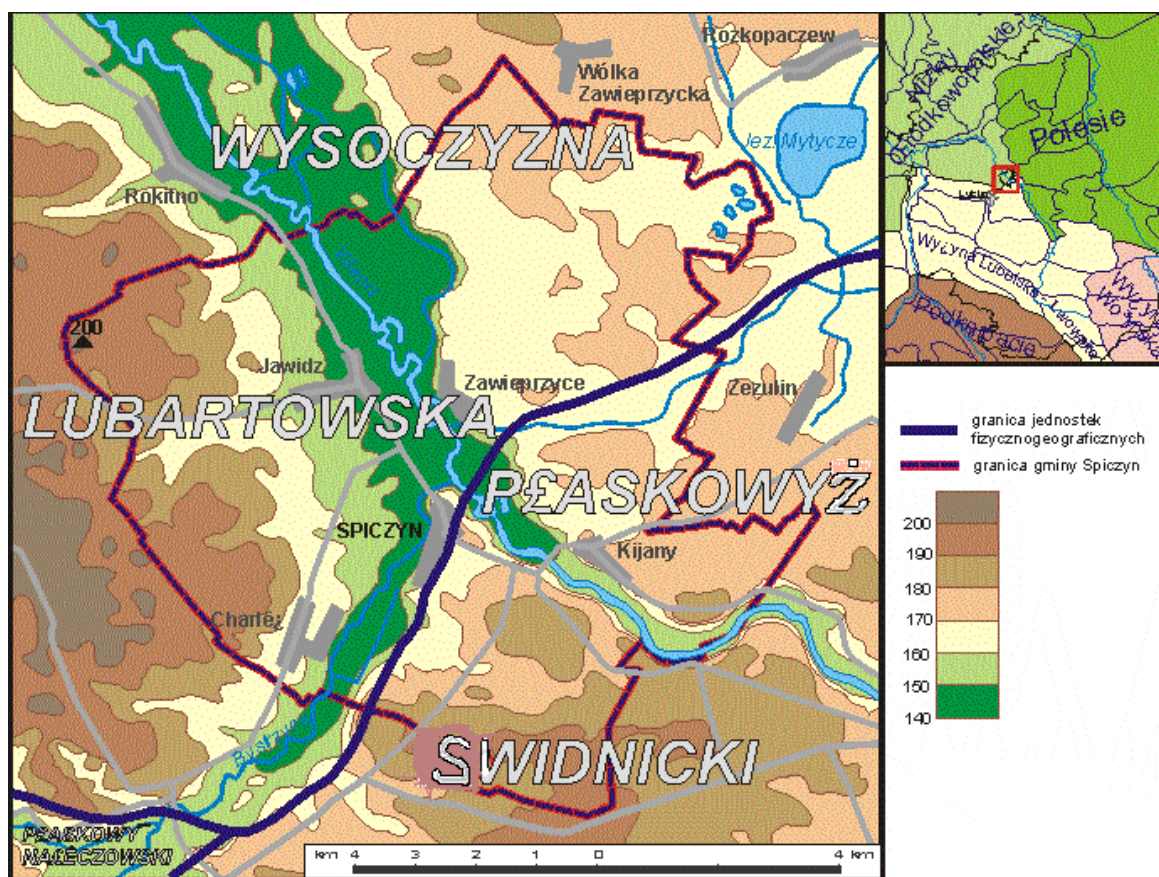
W materiałach historycznych z XIV wieku odnotowujemy szereg wzmianek dotyczących założycieli poszczególnych osad tworzących obecnie gminę Spiczyn. Należy tu wspomnieć następujące rody szlacheckie: Jawidzkich, Charłęskich, Kijańskich, Zawieprzskich i Ziółkowskich.

W okresie kampanii wrześniowej 1939 roku przez teren gminy przetoczyły się ciężkie boje o przeprawy na Wieprzu. Brała w nich udział dywizja gen. Zygmunta Podhorskiego, która po opanowaniu lewego brzegu rzeki połączyła się z wojskami dowodzonymi przez gen. Franciszka Kleeberga w rejonie Kocka. W 1940 roku w gminie Spiczyn rozpoczął działalność Związek Walki Zbrojnej wchodząc w skład I rejonu lubartowskiego ZWZ. Na przełomie lat 1943 i 1944 prowadzono w Spiczynie konspiracyjny kurs podchorążych rezerwy, który ukończyło 27 osób. Niewątpliwym bohaterem ostatnich lat okupacji i czasów powojennych był Zdzisław Broński ps. „Uskok”, który podczas akcji „Burza” wraz ze swoim oddziałem walczył u boku Wołyńskiej 27 Dywizji Piechoty AK, a po wkroczeniu Armii Czerwonej przeszedł do działań dywersyjnych skierowanych przeciw władzom komunistycznym. Po ogłoszeniu amnestii rozwiązał oddział, a z najbliższymi podwładnymi ukrywał się w bunkrze pod stodołą we wsi Dąbrówka (obecnie Nowogród). Zdradzony przez towarzysza broni, zginął popełniając samobójstwo 21 maja 1949 roku, nie chcąc oddać się żywym w ręce funkcjonariuszy UB. Jego mogiła znajduje się na cmentarzu parafialnym w Kijanach, a w miejscowym kościele została wmurowana tablica pamiątkowa poświęcona „Uskokowi” i jego oddziałowi.

1.3 Środowisko przyrodnicze

1.3.1 Rzeźba terenu

Gmina Spiczyn położona jest na styku dwóch krain geograficznych: Wyżyny Lubelskiej i Niziny Środkowopolskiej (Rys.5). Północno-zachodnia część gminy należy do Wysoczyzny Lubartowskiej stanowiącej podregion Niziny Środkowopolskiej, natomiast część południowo-wschodnią obejmuje Płaskowyż Świdnicki wchodzący w skład Wyżyny Lubelskiej. Taki podział gminy powoduje, że północna część gminy charakteryzuje się falisto-pagórkowatą rzeźbą terenu z różnicą wzniesień wynoszącą do 50 m. Zachodnia część oddzielona dolinami rzek Wieprza i Bystrzycy ma strukturę nisko-falistą. Pozostały obszar gminy to płaska równina. Takie ukształtowanie rzeźby terenu, duże rzeki wraz z dolinami i szatą roślinną powodują duże zróżnicowanie krajobrazowe gminy.

Rys.4 Położenie fizjograficzne gminy Spiczyn

1.3.2 Klimat

Klimat na terenie gminy kształtują masy powietrza kontynentalnego napływającego ze wschodu oraz polarno – morskiego napływające z północnego zachodu. Razem stanowią ponad 90% mas powietrza napływających nad obszar gminy. W porównaniu z innymi terenami kraju omawiany obszar charakteryzuje się znacznym udziałem wpływów kontynentalnych. Stąd też notuje się tu wysokie amplitudy roczne temperatur powyżej 22°C. Średnia temperatura roku wynosi 7,6°C, stycznia -4°C, a lipca 18°C. Zima jest stosunkowo chłodna, rozpoczyna się przeciętnie w III dekadzie listopada i trwa od 100 do 110 dni. Jesień i wiosna są znacznie krótsze. Do cech charakterystycznych należą: najmniejsza liczba dni pochmurnych i znaczna przewaga dni pogodnych oraz pogodna jesień. Roczna suma opadów waha się w granicach 520 do 600 mm. Minimum opadów przypada na luty, a maksimum na lipiec, przy czym sumy opadów letnich przewyższają 2-krotnie a nawet 3-krotnie opady zimowe. Dość często są to opady o charakterze gwałtownych burz. Pokrywa śnieżna zalega łącznie ok. 80 dni w roku. Liczba dni z mrozem na tym obszarze wynosi średnio 50 do 60 dni, a z przymrozkami od 110 do 130 dni. Średnia długość okresu wegetacyjnego wynosi 216 dni.

1.3.3 Wody podziemne i powierzchniowe

Obszar gminy Spiczyn położony jest na terenie dwóch zbiorników wód podziemnych. Część gminy położona na lewym brzegu Wieprza należy do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 406. Jego zasobność jest szacowana na 1330 m³/dobę. Natomiast obszar gminy położony na prawym brzegu Wieprza należy do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407. Jest to zbiornik obszarowo większy od poprzedniego, a jego pojemność jest szacowana na 1050 m³/dobę. Zbiorniki są umiejscowione na utworze kredy górnej i należą do najbardziej zasobnych na terenie gminy. W czterech miejscowościach tj. w Jawidzu, Kijanach, Ziółkowie i w Spiczynie występuje wypływ wód podziemnych, ale ich wydajność jest niewielka /w granicach 10l/s/.

System wód powierzchniowych gminy tworzą:

- 1/ Rzeka Wieprz i Bystrzyca z niewielkimi dopływami.
- 2/ System rowów melioracyjnych
- 3/ Niewielkie zbiorniki wodne.

Rzeka Wieprz jest główną arterią wodną gminy. Silne meandrowanie rzeki powoduje, że długość nurtu w granicach gminy wynosi 26,5 km. Szerokość doliny Wieprza waha się od 0,1 km do 2 km. Rzeka Bystrzyca płynie przez teren gminy na odcinku 6,3 km. Jej dolina waha się w

Rys.5 Dolina rzeki Wieprz

granicach 1 km. W początkowej części odcinka rzeka płynie przy zachodniej krawędzi doliny, a w dalszej części zmienia swój nurt w kierunku krawędzi wschodniej. Średnie roczne przepływy rzek wyliczone na podstawie danych wieloletnich wynoszą:

Wieprza – ok. 20 m³/s Bystrzyca – ok. 5 m³/s

Sieć rowów melioracyjnych, mimo braku od kilkunastu prac konserwacyjnych zachowała się zwłaszcza na prawym brzegu Wieprza. Mają one istotne znaczenie w okresach nadmiernych opadów.

Niewielkie znaczenie gospodarcze mają dwa ciek wodne: rów „D” zwany Samocieczką, który łączy zlewnie rzeki Tyśmienicy ze zlewnią rzeki Wieprz, oraz strumyk Salnocie płynący w Jawidzu łączący Lasy Kozłowieckie z doliną Wieprza.

Wody stojące to zbiorniki w starorzeczu Wieprza i torfianki w północnej części gminy.

1.3.4 Gleby

Główny trzon budowy geologicznej stanowią skały wapienne pochodzenia organicznego z okresu kredowego, na których zalegają młodsze utwory trzeciorzędowe i czwartorzędowe. Na powierzchni występują utwory czwartorzędowe pochodzenia wodno-lodowcowego wykształcone głównie w postaci pyłów zwykłych, piasków gliniastych lekkich pylastych, piasków słabo gliniastych na piaskach luźnych, rzadziej glin pylastych. Do najmłodszych utworów holocenijskich należą aluwia współczesnych tarasów rzecznych, oraz utwory akumulacji organicznej w postaci torfów niskich. Występują one w dolinach rzecznych i zagłębieniach terenowych stanowiąc obszar trwałych użytków zielonych. Zachodnią i południową część gminy pokrywają częściowo utwory lessowe zajmując ok. 20% ogólnej powierzchni gminy. Środkową i wschodnią część gminy (ok. 50% powierzchni) pokrywają utwory pyłowe zwykłe o różnej miąższości, najczęściej podścielone piaskami słabogliniastymi, rzadziej glinami lekkimi pylastymi. Pozostałą północną część gminy (ok. 30% powierzchni) zajmują utwory akumulacji wodnej, w których przeważają utwory piaszczyste w postaci piasków słabogliniastych i luźnych, piasków gliniastych lekkich często pylastych i pyłów zwykłych płytko podścielonych piaskami luźnymi.

W gminie Spiczyn przeważają gleby bielcowe i brunatne wytworzone z piasków słabogliniastych, niecałkowicie naglinowanych i nawapiennionych. Stanowią one niemal 60% gleb. W zachodniej i południowej części gminy występują lessy, natomiast w środkowej i wschodniej przeważają pyły o różnej miąższości, przeważnie na piaskach słabogliniastych warstwowanych. Północno-wschodni obszar gminy charakteryzuje się występowaniem piasków gliniastych, czasami pylastych, rzadziej glin lekkopylastych. Doliny rzeczne i obniżenia terenowe są wypełnione materiałem akumulacji wodnej i organicznej, w którym przeważają mady pyłowe i ilaste oraz gleby hydrogeniczne wytworzone z torfów niskich. Biorąc pod uwagę właściwości rolnicze i sposób użytkowania gleb możemy wyróżnić następujące kompleksy rolniczej ich przydatności:

1. Kompleks żytnio-ziemniaczany dobry /ok. 50% powierzchni/

2. Kompleks żytnio-ziemniaczany bardzo dobry - pszenno-żytni /15%/
3. Kompleks żytnio-ziemniaczany słaby
4. Kompleksy pszenne bardzo dobry i dobry

Na obszarach przeznaczonych pod trwałe użytki zielone wyróżniamy:

1. Kompleks – użytki zielone średnie
2. Kompleks – użytki zielone słabe i bardzo słabe.

Z wykazu gruntów w klasach bonitacyjnych wynika, że gleb klasy II gmina posiada 171,5 ha, klasy IIIa – 545,9 ha, klasy IIIb – 880,8 ha, , klasy IV a – 1033,1 ha, klasy IV b – 1191,3 ha, klasy III UZ – 168,5 ha, klasa IV UZ – 565 ha oraz klasy V i VI – 1112,4 ha. Na podstawie tego wykazu możemy stwierdzić, że niemal 80% gleb zaliczono do gleb klas III i IV, czyli do gleb średnio dobrych.

1.3.5 Zestawienie wielkości zasobów i walorów przyrodniczych

Do głównych zasobów naturalnych gminy należą:

- Lasy stanowiące ponad 20% powierzchni gminy. Wyróżniamy dwa kompleksy leśne: Las Spiczyński stanowiący część Lasów Kozłowieckich oraz Las Zawieprzycki, na którego terenie wyróżniamy użytek ekologiczny o pow. 6,93 ha. W większości są to lasy mieszane świeże, jedynie w okolicach Jawidza i Nowego Radzica występuje las mieszany wilgotny. Ponad 60% lasów znajduje się w zarządzie Nadleśnictwa Lubartów. Pozostałe lasy stanowią własność prywatną osób fizycznych.
- Doliny Wieprza i Bystrzycy zakwalifikowane jako korytarze ekologiczne o randze krajowej. W dolinach rzek znajdują się starorzecza, a zbocza dolin pokrywa roślinność kserotermiczna.
- Nadwieprzański Park Krajobrazowy obejmujący dolinę Wieprza, którego powierzchnia na terenie gminy wynosi 6,65 km² co stanowi 8% powierzchni gminy. Park krajobrazowy na terenie gminy obejmuje fragment doliny Wieprza znanej jako łączyński Przełom Wieprza.

Rys.6 Nadwieprzański Park Krajobrazowy

- Otuliny Nadwieprzańskiego i Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego zajmują odpowiednio 17,5 km² i 5,4 km². Stanowią one strefę ochronną dla parków krajobrazowych.
- Pomniki przyrody
 - aleje lipowe przy drogach: Zawieprzyce – Charleż
 - Jawidz – Lubartów
 - Charleż – Jawidz

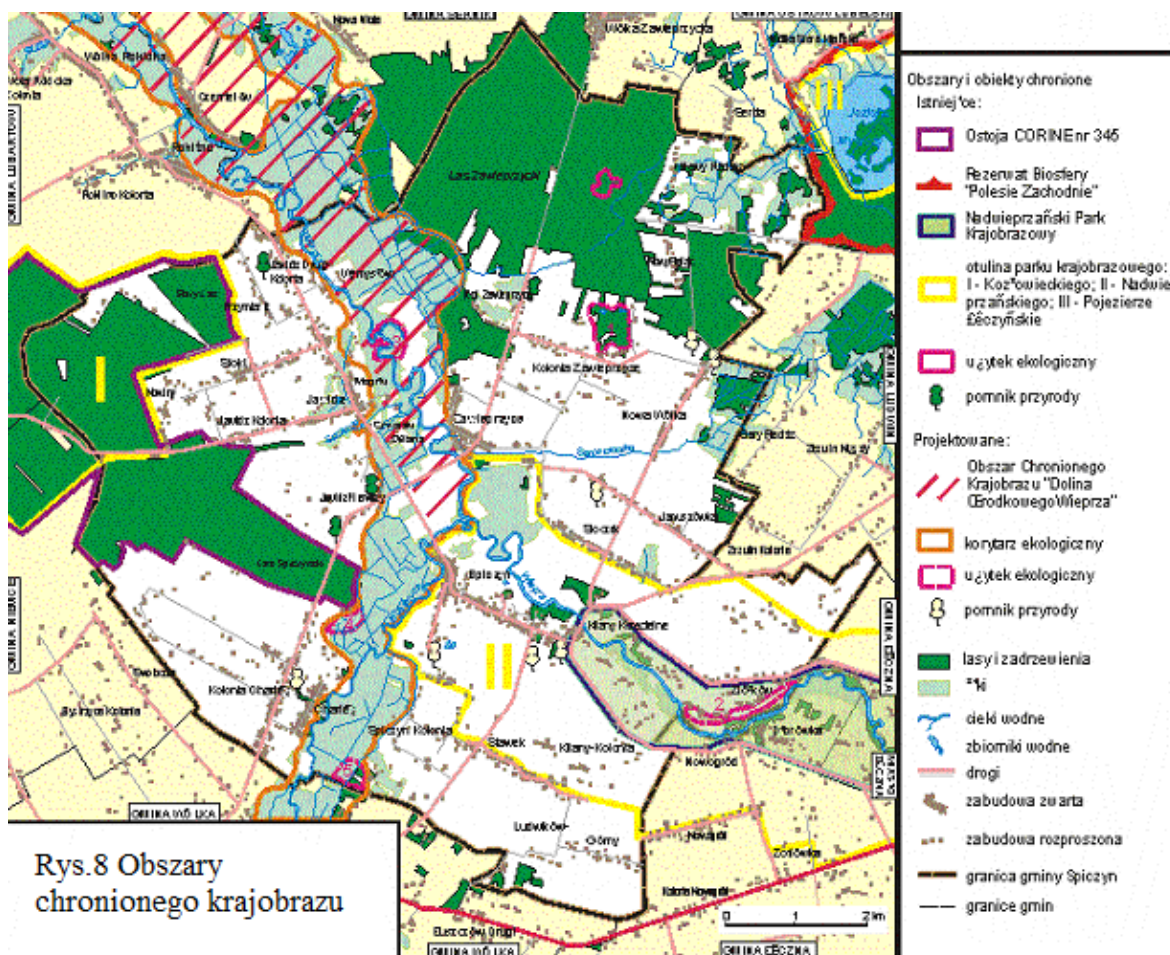
Rys. Aleje lipowe w Charleżu i Jawidzu

Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Spiczyn zawiera wykaz projektowanych użytków ekologicznych na terenie gminy, który przedstawia się następująco:

1. „Zawidzki Kąt” w dolinie rzeki Wieprz (ok.15 ha) z rzadkimi i chronionymi gatunkami następujących roślin: wolffia bezkorzeniowa, osoka aloesowata, grażel żółty, rutewka żółta i zawciąg pospolity oraz gatunków ptaków: trzciniak, potrzos, łożówka, remiz, zaganiacz, kwiczoł i wilga.
2. „Torfowisko k. Kolonii Zawieprzyce” przy lesie Zawieprzyckim (ok.30

ha). Chronione gatunki flory występujące na terenie projektowanego użytku to: żurawina błotna, modrzewica zwyczajna, wełnianka pochwowata, wełnianka wąskolistna, rosiczka okrągłolistna i rosiczka pośrednia oraz mszaki. Jest to także miejsce bytowania wielu zwierząt (miejsca lęgowe, miejsca żerowania, kryjóWKi itp.)

3. Użytek ekologiczny w Ziółkowie w obrębie Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego. Rzadkie gatunki roślin występujące na tym terenie to: jeżyna popielica, szczaw omszony, rutewka mniejsza, werbena pospolita i dziewięciśl pospolity.
4. Użytek ekologiczny w kolonii Spiczyn – w dolinie Bystrzycy składający się z obszaru źródłiskowego obejmującego boczną dolinkę z wypływem wody podziemnej i płynącym strumykiem oraz kilku torfianek położonych przy wylocie dolinki.
5. Użytek ekologiczny w Charleżu – obejmuje strome zbocze doliny Bystrzycy na wchód o wsi Charleż ze zbiorowiskami kserotermicznymi.

1.4. Środowisko kulturowe

1.4.1. Obiekty dziedzictwa kulturowego

Ślady i pozostałości z minionych czasów są świadectwem bogatych dziejów historycznych ziem, na których się zachowały. Teren gminy był miejscem licznych odkryć archeologicznych świadczących o osadnictwie pradziejowym i średniowiecznym. Zapisy „Studium wartości kulturowych i uwarunkowań konserwatorskich gminy Spiczyn” mówią o 139 stanowiskach zlokalizowanych na stokach i krawędziach wysoczyzn dolin Wieprza i Bystrzycy. Najstarsze znaleziska pochodzą z mezolitu (10 – 5 tys. lat p.n.e). W archeologicznym okresie osadniczym dominują stanowiska średniowieczne tworząc niekiedy zespoły osadnicze (Spiczyn, Charleż, Jawidz. Istnieje duże prawdopodobieństwo zamieszkiwania tych terenów przez odłam plemienia Wiślan.

Czasy baroku otworzyły przed mieszkańcami możliwości wspierania polityki prowadzonej przez hetmana, a później króla Jana III Sobieskiego. W obrębie gminy zachowały się dwa zespoły pałacowo – parkowe w Kijanach i Zawieprzycach związane z Janem III Sobieskim. Obiekty zabytkowe wchodzące w skład zespołów zostały ujęte w tabeli nr 1 . Zespoły te znajdują się w niezłym stanie i większości wypadków są wykorzystywane na cele publiczne. Pozostałe zespoły dworsko – parkowe w Charleżu, Jawidzu, Spiczynie i Ziółkowie praktycznie nie istnieją. Ich lokalizację można ustalić na podstawie historycznej kartografii lub zachowanych fragmentów zabudowy dworskiej.

Małą architekturę sakralną reprezentują domkowe kapliczki, z których najciekawsza znajduje się Jawidzu (XVIII w.)

Tab.1 Obszary i obiekty zabytkowe objęte ścisłą ochroną konserwatorską – wpisane do rejestru zabytków Województwa Lubelskiego, na terenie gminy Spiczyn:

Lp.	Nazwa obiektu	Miejscowość	Numer rejestru zabytków
1.	Zespół parkowo-pałacowy w Zawieprzycach	Zawieprzyce	A/485
	Pałac Mączyńskich w ruinie		
	Lamus		
	Kaplica pałacowa		
	Oficyna		

	Stajnia		
	Brama wjazdowa		
	Oranżeria		
	Park		
	Krzyż z kopcem		
2.	Zespół kościoła parafialnego pw. Św. Anny	Kijany	A/581
	Kościół parafialny pw. Św. Anny		
	Dzwonnica		
	Ogrodzenie		
	Drzewostan		
	Cmentarz przykościelny		
3.	Pałac w zespole pałacowo-parkowym	Kijany	A/759
4.	Park pałacowy w zespole pałacowo-parkowym	Kijany	A/779
5.	Cmentarz parafialny	Kijany	A/979

Tab.2 Obiekty zabytkowe objęte strefą pośredniej ochrony konserwatorskiej figurujące w ewidencji dóbr kultury województwa lubelskiego:

Numer	Nazwa obiektu	Miejscowość
11899	Kapliczka	Charleż
11900	Karczma, ob. Dom	Charleż, nr 30
11901	Cmentarz wojenny z I Wojny Światowej	Charleż
11902	Aleja lipowa Charleż-Jawidz długości 1500	Charleż
11903	Kapliczka przydrożna	Jawidz
11904	Kapliczka przydrożna z rzeźbami	Jawidz
11905	Zespół folwarczny	Jawidz
	Rządcówka, ob. Szkoła	
	Czworaki I, ob. Dom	
	Czworaki II, (w ruinie)	
	Stajnia	
	Obora, ob. Magazyn	
	Gorzelnia	
	Magazyn spirytusu przy gorzelni	
	Kuźnia dawna	
11906	Zespół pałacowo-parkowy	Kijany
	Oficyna pałacowa I	
	Oficyna pałacowa II, ob. Dom	
	Czworaki I, ob. Dom	
	Czworaki II, ob. Dom	
	Stajnia, ob. Szkoła	
	Obora	
	Suszarnia, ob. Magazyn	
	Piekarnia, ob. Dom	
	Młyn	
11907	Szkoła rolnicza	Kijany

11908	Kapliczka z figurą Św. Kajetana	Kijany
11909	Krzyż przydrożny	Kijany
11910	Aleja jesionowa Kijany-Łuszczów długości 2800 m	Kijany
11911	Zespół folwarczny	Ludwików
	Oficyna podworska, ob. Dom	
	Czworaki, ob. Dom	
	Obora I	
	Obora II	
11912	Kuźnia	Ludwików, nr 5
11913	Kapliczka z figurą NMP	Spiczyn
11914	Kapliczka z figurą Św. Floriana	Spiczyn
11915	Urząd Gminy	Spiczyn
11916	Szkoła	Spiczyn
11917	Kapliczka przydrożna	Stoczek
11918	Kapliczka z figurą Św. Jana Nepomucena	Zawieprzyce
11920	Aleja lipowa Rokitno- Jawidz długość 3000 m	Jawidz
11921	Cmentarz wojenny z I Wojny Światowej	Zawieprzyce

1.5 Identyfikacja problemów

- Obiekty dziedzictwa kulturowego ulegają ustawicznej dewastacji;
- Wciąż niewykorzystany pozostaje potencjał dziedzictwa kulturowego gminy związany z postacią Jana III Sobieskiego;
- Niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców;
- Postępująca degradacja gleb;
- Niekorzystne zmiany klimatyczne;
- Niewłaściwa gospodarka leśna prowadzona w lasach prywatnych

2. CHARAKTERYSTYKA SFERY SPOŁECZNEJ

2.1 Demografia

Liczba ludności w Gminie Spiczyn wynosi 5434 mieszkańców /stan na 31.12.2011 r./, w tym kobiet - 2745. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 65,4 osoby na km². Na przestrzeni kilkunastu lat nie obserwuje się zasadniczych zmian ludnościowych na terenie gminy. Utrzymuje się natomiast tendencja do zwiększania się liczby ludności w ostatnich latach. Jest to wynikiem osiedlania się na terenie naszej gminy ludności z okolicznych miast. W tabeli nr 1 zostały przedstawione zmiany

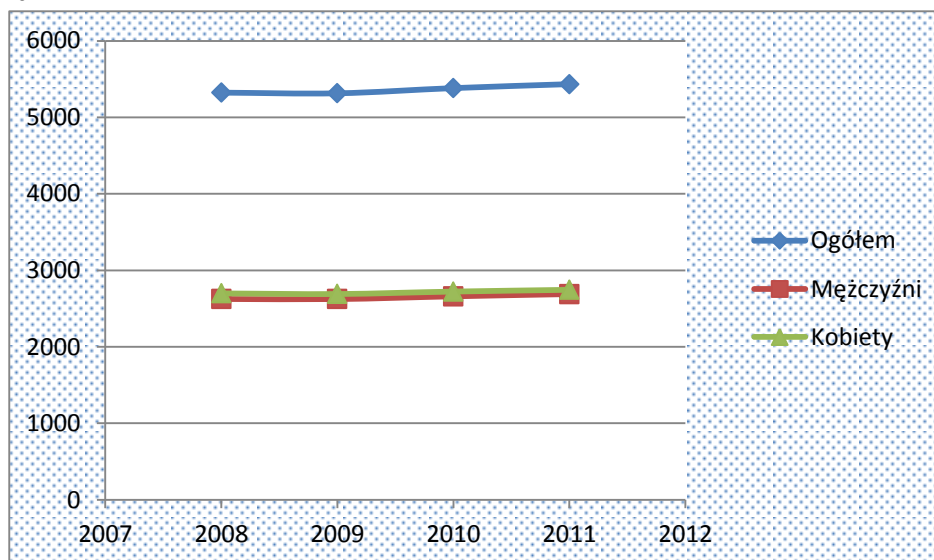
ludnościowe w latach 2008 - 2011.

Tab.3 Zmiany ludnościowe na terenie Gminy Spiczyn w latach 2008-2011

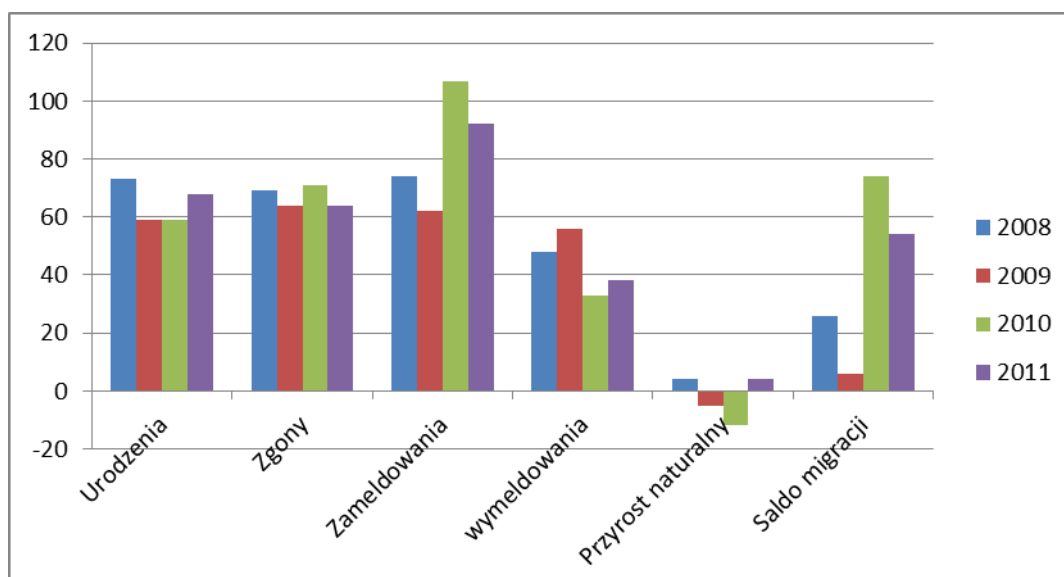
Lp.	Wyszczególnienie	2008r.	2009r.	2010r.	2011r.
1.	Liczba ludności	5323	5314	5382	5388
2.	Urodzenia	73	59	59	68
3.	Zgony	69	64	71	64
4.	Przyrost naturalny	+4	-5	-12	+4
5.	Napływ ludności	74	62	107	92
6.	Odływ ludności	48	56	33	38
7.	Saldo migracji	+26	+6	+74	+54

W badanym okresie możemy zaobserwować, że przyrost naturalny ludności na terenie gminy jest ujemny i wynika z przewagi ilości zgonów nad ilością urodzeń. Dodatkowo zjawisko występuje w przypadku salda migracji. Od 2008 roku obserwujemy przewagę zameldowań nad wymeldowaniami. Są to głównie nowi mieszkańcy gminy, którzy postanowili osiedlić się na stałe.

Rys.9 Liczba ludności w latach 2008 – 2011

Rys.10 Zmiany ludnościowe w latach 2008 - 2011

W trakcie opracowywania strategii rozwoju lokalnego, jak i jej realizacji istotne znaczenie ma struktura wiekowa ludności /tab. 4/. Z analizy zawartych w zestawieniu danych wynika, że ponad 65 % ludności to osoby w wieku produkcyjnym i liczba tych osób ma tendencję rosnącą. Z punktu widzenia realizacji strategii jest to zjawisko korzystne. Niepokojącym zjawiskiem jest zmniejszająca się rokrocznie liczba młodzieży w wieku przedszkolnym i szkolnym, chociaż w ostatnim okresie zanotowano wzrost ilości urodzeń. Należy sądzić, że jest to wynikiem większej ilości zawieranych małżeństw przez osoby urodzone w okresie wyżu demograficznego lat osiemdziesiątych XX wieku.

Tab.4 Struktura wiekowa mieszkańców gminy Spiczyn

Grupy wiekowe		Rok badany			
		2008	2009	2010	2011
0 - 16		1100	1070	1071	1072
w tym	kobiety	535	520	525	531
	mężczyźni	565	550	546	541
Kobiety od 17 - 60		1591	1580	1623	1628
Mężczyźni od 17 - 65		1821	1843	1875	1912
Ogółem w wieku produkcyjnym		3412	3423	3498	3540
Kobiety powyżej 61 lat		572	590	574	586
Mężczyźni pow. 65 lat		239	231	239	236
Ogółem w wieku poprodukcyjnym		811	821	813	822

2.2 Poziom wykształcenia

Opis sytuacji demograficznej byłby niepełny bez wnikliwej analizy poziomu wykształcenia mieszkańców /tab. 5/. Analiza danych daje podstawę do stwierdzenia, że poziom wykształcenia mieszkańców gminy jest stosunkowo wysoki. Ponad 50% ludności w wieku 16 lat i więcej posiada wykształcenie ponadpodstawowe. Natomiast w grupie osób powyżej 25 roku życia, niemal 12 % posiada wykształcenie wyższe i policealne. Jest to bardzo istotne, ponieważ osoby z takim wykształceniem nie mają problemów z zatrudnieniem i charakteryzuje ich większa aktywność społeczna. W grupie osób z wykształceniem wyższym i policealnym zdecydowanie przeważają kobiety. Jest to ważna informacja dla władz samorządowych, którą należy brać pod uwagę w fazie opracowywania strategii i innych materiałów dotyczących perspektyw rozwojowych gminy oraz podczas realizacji projektów inwestycyjnych jak i nieinwestycyjnych. W grupie osób o wykształceniu podstawowym przeważają rolnicy, którzy mimo niskiego poziomu wykształcenia, posiadają bardzo wysoki poziom wiedzy w zakresie prowadzenia gospodarstwa rolnego, produkcji roślinnej i zwierzęcej. Jest to wynikiem uczestnictwa w szkoleniach, seminariach, prenumerowania prasy fachowej, korzystania z doradztwa pracowników ODR Końskowola i odwiedzania stron internetowych. Nie bez znaczenia jest też wieloletnie doświadczenie zawodowe.

Tab.5 Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Spiczyn

Lp.	Poziom wykształcenia	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
1.	Wyższe	281	123	158
2.	Policealne	135	44	91
3.	Średnie	936	426	510
4.	Zasadnicze zawodowe	772	365	407
5.	Podstawowe ukończone	1852	869	983
6.	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	239	72	167

2.3 Rynek pracy

Główni pracodawcy w gminie Spiczyn to:

- Zespół Szkół Rolniczych w Kijanach
- Szkoły Podstawowe i Gimnazjum
- Urząd Gminy Spiczyn
- Gminna Spółdzielnia „SCh” Spiczyn
- Bank Spółdzielczy Niemce O/Spiczyn
- Zakład Betoniarsko – Sprzętowy w Spiczynie
- Wytwórnia oklein w Kijanach
- Wytwórnia parkietu w Stawku
- Sklep spożywczo-przemysłowy „Groszek” w Kijanach

Główne źródła utrzymania mieszkańców gminy to praca najemna i praca we własnym gospodarstwie rolnym. Na 5434 osoby zamieszkujące na terenie gminy, 1843 utrzymuje się z pracy najemnej, 1513 z pracy na rachunek własny, w tym 1233 z pracy we własnym gospodarstwie rolnym. Z pozostałych źródeł utrzymuje się 1943 osoby w tym 1640 z rent i emerytur.

Ilość osób utrzymujących się z pracy najemnej wg branż przedstawia się następująco:

Ogółem	1843
Rolnictwo i leśnictwo	22
Górnictwo	25
Przetwórstwo przemysłowe	208
Budownictwo	89
Handel i usługi	115
Hotele i restauracje	24
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	71
Pośrednictwo finansowe	24
Obsługa nieruchomości, wynajem i nauka	104
Administracja publiczna, obrona narodowa	68
Edukacja	554
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	58
Pozostałe inne	481

2.4 Bezrobocie

Powiatowy Urząd Pracy w Łęcznej zarejestrował w I kwartale 2012 roku 258 osób bezrobotnych zamieszkujących w gminie Spiczyn. Stanowi to ponad 7,4 % osób w wieku produkcyjnym. Liczba bezrobotnych ponad 24 miesiące wynosi 26 osób, a ponad 1 rok – 41 osoby. W gronie osób bezrobotnych 137 osób to kobiety. Niepokojącym zjawiskiem jest duży odsetek osób do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych, co świadczy, że największy problem ze znalezieniem pracy mają ludzie młodzi wchodzący na rynek pracy. Strukturę bezrobocia przedstawia tabela nr 6.

Dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy to niepełny obraz stopy bezrobocia na terenie gminy. Wg szacunków bezrobocia ukrytego i własnego rozeznania odsetek bezrobotnych znacznie przekracza 12%/.

Tab.6 Struktura bezrobocia w okresie 2011r. i I kw. 2012r.

Lp.	Wyszczególnienie	2011				I kw. 2012
		I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	
1.	Ogółem	259	224	224	250	258
2.	W tym: kobiety	126	121	131	140	137
3.	Osoby pow. 50 roku życia	31	25	29	36	35
4.	Osoby do 25 roku życia	73	64	68	75	69
5.	Bezrobotni od 3 do 12 miesięcy	110	116	98	95	126
6.	Bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	40	33	32	39	41
7.	Bezrobotni pow. 24 miesięcy	21	19	22	25	26

2.5 Identyfikacja problemów

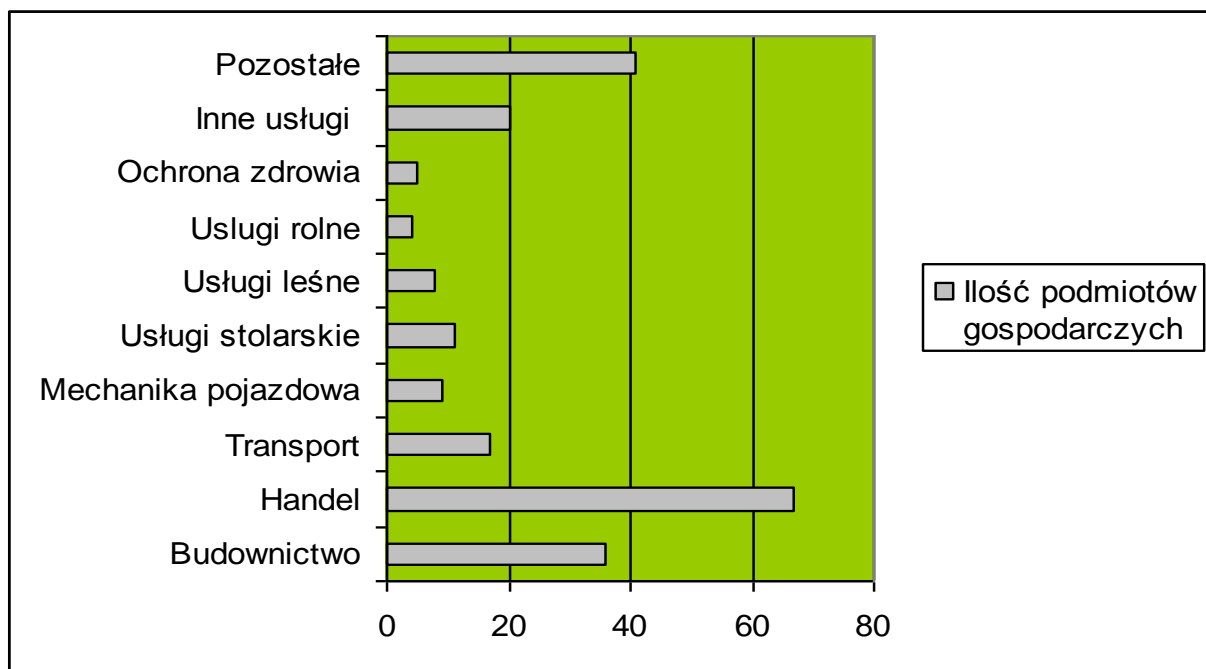
- Niski przyrost naturalny
- Poziom i kierunek wykształcenia nie dostosowany do rynku pracy
- Starzenie się społeczeństwa
- Ukryte bezrobocie w rolnictwie
- Wysoki odsetek bezrobotnych wśród ludzi młodych

3. SFERA GOSPODARCZA I ROLNICTWO

3.1 Działalność gospodarcza

Aktywność gospodarczą mieszkańców gminy należy ocenić jako niską. Zarejestrowane podmioty gospodarcze to głównie firmy jednoosobowe prowadzące działalność handlową zarówno detaliczną jak na targowiskach. Korzystnym zjawiskiem w rozwoju sfery gospodarczej jest duży wzrost podmiotów gospodarczych w dziedzinie różnorodnych usług, będących często odzwierciedleniem na potrzeby społeczności lokalnej. Martwić może mała ilość zakładów produkcyjnych, co znacznie ogranicza ilość ofert pracy na terenie gminy. Ogółem w rejestrze ewidencji działalności gospodarczej figuruje 167 wpisów. Ostatni okres charakteryzuje się powstawaniem podmiotów gospodarczych dostosowujących zakres swojej działalności do potrzeb rynku. Wykaz podmiotów gospodarczych wg branż przedstawia rys.11.

Rys.11 Ilość podmiotów gospodarczych wg branż

W każdym roku w ewidencji działalności gospodarczej zachodzą istotne zmiany polegające na powstawaniu nowych podmiotów gospodarczych i rezygnacji z prowadzenia działalności gospodarczej. Ilustracją tych zmian jest tabela nr 7.

Tab.7 Zmiany ilościowe podmiotów gospodarczych w latach 2008-2011

Rodzaj zmian	2008	2009	2010	2011
Wykreślenia	23	38	31	20
Wpisy	14	21	39	25

3.2 Rolnictwo

Działalność rolnicza na terenie gminy opiera się na funkcjonowaniu indywidualnych gospodarstw rolnych w większości o profilu wielokierunkowym. W produkcji roślinnej dominują gospodarstwa specjalizujące się w uprawie chmielu, warzyw i zbóż. Natomiast w produkcji zwierzęcej przeważają hodowcy bydła mlecznego.

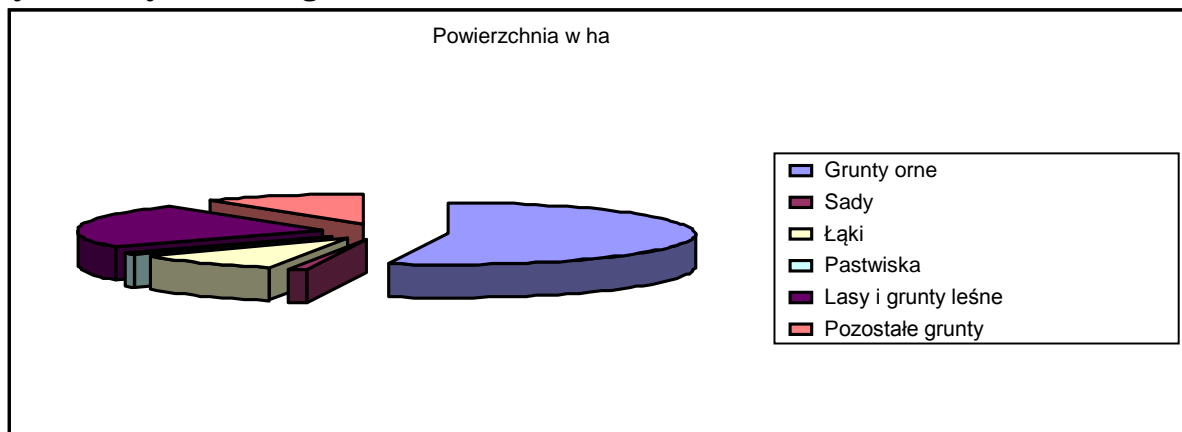
Do zjawisk korzystnych zachodzących na przestrzeni ostatnich kilku lat należy zaliczyć wzrost średniej wielkości gospodarstw rolnych oraz poziomu wykształcenia rolniczego ich użytkowników. Powiększanie powierzchni gospodarstw następuje w wyniku wydzierżawiania od właścicieli nieposiadających sił i środków do prowadzenia produkcji rolnej na odpowiednim poziomie, a rzadziej w wyniku zakupu.

W tabeli nr 8 i rys.12 przedstawiono użytkowanie gruntów gminie Spiczyn. Z analizy danych jasno wynika, że przestrzeń przeznaczona na działalność rolniczą stanowi 3/4 obszaru gminy. Na uwagę zasługuje znaczny odsetek pozostałych gruntów (ponad 10%) w powierzchni gminy, a więc terenu pod wodami, drogami i obszarami zabudowanymi.

Tab.8 Użytkowanie gruntów w gminie z wyszczególnieniem użytków rolnych: gruntów ornych, sadów, łąk, pastwisk oraz lasów i gruntów leśnych i pozostałych gruntów

Powierzchnia ogółem w ha	Grunty orne w ha	Sady w ha	Łąki w ha	Pastwiska w ha	Lasy i grunty leśne w ha	Pozostałe grunty w ha
8309	3810	114	750	40	1984	890

Rys.12. Użytkowanie gruntów

Struktura gospodarstw rolnych wg powierzchni użytków rolnych jest dowodem na duże rozdrobnienie występujące w tym zakresie. Ponad 50% gospodarstw dysponuje powierzchnią poniżej średniej powierzchni w gminie (6,2 ha). Następne 40% to gospodarstwa o powierzchni do 15 ha, co pozwala na uzyskiwanie nadwyżek produkcji towarowej.

Tab.9 Liczba gospodarstw rolnych w przedziałach wielkości powierzchni:

Indywidualne gospodarstwa rolne								
Ogółem	W tym w grupach obszarowych użytków rolnych w ha							
	1-2	2-5	5-7	7-10	10-15	15-20	20-50	50 i więcej
936	250	246	172	131	84	35	14	4
%	26,7	26,3	18,4	14,0	9,0	3,7	0,1	0,0

- Podział gospodarstw według kierunków produkcji:
 - Gospodarstwa o przewadze produkcji zwierzęcej – 22
 - Gospodarstwa o przewadze produkcji roślinnej – 128
 - Gospodarstwa wielokierunkowe – 1086
- Struktura zasiewów w gospodarstwach indywidualnych w 2011 roku:
 - zboża 2646 ha tj. 64,3 %
 - ziemniaki 150 ha tj. 7,3 %
 - buraki cukrowe 90 ha tj. 2,3 %
 - warzywa 185 ha tj. 5,8 %
 - truskawki 90 ha tj. 3,0 %
 - chmiel 104 ha tj. 2,4 %
 - pozostałe 664 ha tj. 14,8 %

3.3 Własność nieruchomości

Władanie gruntami w gminie Spiczyn przedstawia się następująco:

- Skarb Państwa – 1486 ha w tym lasy państwowe 1229 ha
- Grunty komunalne gminy – 132 ha
- Grunty osób fizycznych – 6624 ha
- Grunty kościelne - 14 ha
- Grunty wspólnot gruntowych – 15 ha
- Grunty powiatów – 34 ha
- Grunty spółdzielni – 1 ha
- Grunty spółek prawa handlowego – 3 ha

3.4 Identyfikacja problemów

- Mało podmiotów gospodarczych zajmujących się produkcją rynkową i przetwórstwem;
- Niewielka ilość podmiotów zatrudniających osoby i tworzących miejsca pracy;
- Wysokie koszty pracy;
- Słaba znajomość zasad gospodarowania zgodnie z wymogami UE;
- Zła struktura obszarowa gospodarstw rolnych;
- Brak środków finansowych na inwestowanie w gospodarstwa rolne;
- Brak kapitału do zakładania nowych firm i przedsiębiorstw;
- Brak kultury organizowania się w grupy producenckie, stowarzyszenia pracodawców, klastry wśród przedsiębiorców;
- Brak silnej marki jako parasola ochronnego dla lokalnych produktów i usług.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

4.1 Sieć komunikacyjna

Gmina Spiczyn posiada dostateczną ilość dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich o łącznej długości 104,9 km tj. 1,26 km/km², w tym:

- drogi wojewódzkie - 13,8 km
- drogi powiatowe - 34,8 km
- drogi gminne - 58,3 km

Istotnym problemem dla władz gminy jest jakość wszystkich kategorii dróg. Pomimo utwardzonej nawierzchni ulegają stałej dewastacji i wymagają ciągłych nakładów finansowych. Na dzień dzisiejszy 60% dróg powiatowych i wojewódzkich i 20 % dróg gminnych nie spełnia wymaganych parametrów i kwalifikuje się do przebudowy lub remontu. W ostatnim okresie nastąpiła wyraźna poprawa stanu infrastruktury towarzyszącej. W ścisłej współpracy z ZE Lubartów wykonano oświetlenie na drogach gminnych i powiatowych, a przy udziale budżetu powiatu chodnik przy drodze powiatowej w Kijanach.

Ponadto istnieje szereg dróg gruntowych spełniających rolę dróg dojazdowych do pól, łąki i lasów bądź to przeznaczonych do ruchu lokalnego.

WYKAZ DRÓG WOJEWÓDZKICH

Tab.10 Wykaz dróg wojewódzkich.

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi	Długość w km
1	829	Łucka – Biskupice	9,9
2.	828	Garbów – Niemce – Jawidz	3,85

WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH

Tab.11 Wykaz dróg powiatowych.

L.p.	Nr drogi	Klasy	Przebieg drogi	Długość drogi na terenie gminy - ogółem (km)
1.	1001	L	dr. pow. nr 1000 – Stawek – Ludwików – Nowogród – dr. pow. nr 1002	2,923
2.	1003	L	dr. nr 1004 – Ziółków – Witaniów – do dr. woj. 813	3,093
3.	0561	L	Wola Sernicka - Nowa Wola - Zawieprzyce	4,952
4.	0564	L	Leonów – Włoki – Charleż – Zawieprzyce – Wólka Zawieprzycka – dr. pow. nr 0563	11,114
5.	1002	L	dr. woj. nr 829 Nowogród – dr. kr. 82	1,984
6.	0565	L	Wólka Nowa – Wólka Stara – dr. pow. 0563	4,788
7.	1000	Z	dr. woj. nr 829 – Kijany – Łuszczów – dr. kr. 829	3,150
8.	1004	Z	dr. woj. 829 Kijany – Zezulin – dr. woj. nr 813	2,774

Suma:	34,778
-------	--------

WYKAZ DRÓG GMINNYCH

Tab.12 Wykaz dróg gminnych.

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi
1	005100 L	dr. pow. 0564L – Zawieprzyce – Stoczek – dr. pow. 1004L
2	005101 L	dr. gm. 005100L – Januszówka – dr. Pow.1004L
3	005102 L	dr. gm. 005103L – Ziółków do zabudowy
4	005103 L	dr. woj. 813 – Zezulin – Ziółków – dr. pow. 1003L
5	005104 L	dr. pow.1003L – Ziółków – gr. gminy Ludwin
6	005105 L	dr. gm. 005103L – Ziółków – dr. gm. 005104L
7	005106 L	dr. gm. 005103L – Ziółków – dr. pow.1003L
8	005107 L	dr. pow. 0560L – Kol. Zawieprzyce – dr. pow. 0565L
9	005108 L	dr. pow. 0565L – przez las – Radzic Nowy – gr. gm. Serniki
10	005109 L	dr. pow. 0564L – Kol. Zawieprzyce - do zabudowy
11	005110 L	dr. pow. 0565L – Wólka Nowa – gr. gminy Ludwin
12	005111 L	dr. gm. 005108L – Radzic Nowy – gr. gminy Ludwin
13	005112 L	dr. woj. 829 – Jawidz – za most - do zabudowy
14	005113 L	dr. woj. 829 – Jawidz - dr. woj. 828
15	005114 L	dr. woj. 829 – dr. gm. 005113L
16	005115 L	dr. woj. 829 – Stoki – dr. gm. 005113L
17	005116 L	dr. woj. 828 – dr. gm. 005113L
18	005117 L	dr. woj. 829 – dr. pow. 0564L
19	005118 L	dr. woj. 828 – Stoki – dr. gm. 005115L
20	005119 L	dr. pow. 0564L – dr. gm. 005117L
21	005120 L	dr. pow. 0564L – Kol. Charleż – do gr. zabudowy
22	005121 L	dr. pow. 0564L – Stara Wieś – dr. pow. 0564L
23	005122 L	dr. woj. 829 – Kol. Spiczyn – gr. gminy Wólka Lubelska
24	005123 L	dr. pow. 1000L – Spiczyn – dr. gm. 005122L
25	005124 L	dr. gm. 005123L – dr. gm. 005122L
26	005125 L	dr. gm. 005122L – dr. gm. 005124L
27	005126 L	dr. pow. 1000L – Spiczyn – dr. gm. 005124L
28	005127 L	dr. pow. 1000L – Kol. Spiczyn – dr. gm. 005122L
29	005128 L	dr. pow. 1001L – Ludwików Dolny
30	005129 L	dr. pow. 1001L – Ludwików Górny – dr. pow. 1001L
31	005130 L	dr. gm. 005129L – Ludwików Górny – do zabudowy
32	005131 L	dr. woj. 829 – Kijany – do gr. Zabudowy
33	005132 L	dr. pow. 1004L – Kijany Kościelne
34	005133 L	dr. woj. 829 – osiedle Skarpa
35	005134 L	dr. woj. 829 – do GOZ Kijany

4.2 Sieć wodno-kanalizacyjna

Gmina posiada sieć wodociagową obejmującą cały obszar gminy, co oznacza zwodociagowanie terenu gminy niemal w 100%. Ujęcia wody znajdują się w 5 miejscowościach. Pozostałym mieszkańcom gmina

zapewniła dostawę bieżącej wody zawierając umowy z sąsiednimi gminami Główna sieć wodociągowa ma długość 90,8 km. Ilość przyłączy do gospodarstw domowych - 1319 o łącznej długości 61,8 km. Ujęcia wody znajdują się w Kijanach, Jawidzu, Charleżu, Januszówce, Zawieprzycach. Ich wydajność dobową wynosi odpowiednio: 29 tys. m³, 30 tys. m, 14 tys. m³, 11 tys. m³, 14 tys. m³. W tym zakresie planowana jest budowa studni zapasowych. Mieszkańcy Nowego Radzica, Ziółkowa, Stawku, Ludwikowa oraz częściowo Spiczyna i Kijan korzystają z ujęć wody spoza terenu gminy. Takie rozwiązanie jest podyktowane wysokimi kosztami budowy nowych ujęć i sieci wodociągowej

Gmina posiada „Program małej retencji”, który przewiduje budowę 6 zbiorników wodnych, ale tylko dwa mogą mieć znaczenie praktyczne w zwiększeniu zasobów wodnych gminy. Są to: zbiornik Spiczyn w dolinie rzeki Bystrzycy o pow. ok. 10 ha i Zbiornik Radzic I o pow. ok. 100 ha.

Gmina realizuje projekt pn. „Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Spiczyn i kanalizacji sanitarnej w miejscowości Spiczyn i Kijany” współfinansowany przez Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013. W wyniku realizacji projektu nastąpi definitywne rozwiązanie gospodarki ściekowej w aglomeracji Spiczyn. W miarę możliwości finansowych w kolejnych latach będzie następować rozbudowa sieci sanitarnej w pozostałych miejscowościach wchodzących w skład aglomeracji. W miejscowościach znajdujących się poza zasięgiem aglomeracji wzrasta zainteresowanie instalacją przydomowych oczyszczalni ścieków,

Obecny system gromadzenia i usuwania ścieków oparty jest na zbiornikach bezodpływowych /asenizacja indywidualna/. Właściciele gospodarstw domowych mają możliwość korzystania z usług wyspecjalizowanych firm w zakresie usuwania nieczystości stałych. Tylko 8 gospodarstw domowych korzysta z oczyszczalni przydomowych z wykorzystaniem wierzby lub instalacji rozsączającej. Osiedle mieszkaniowe w ZSRCKU Kijany posiada oczyszczalnię typu „Bioblok”. W ostatnim okresie władze gminy podjęły szereg działań zmierzających do rozpoczęcia procesu inwestycyjnego z zakresu gospodarki ściekowej. Przemawiają za tym następujące przesłanki: zwiększona ilość ścieków, nieszczelność

zbiorników bezodpływowych /szamb/, ryzyko przedostania się ścieków do wód podziemnych.

4.3 Gospodarka odpadami

Zgodnie z obowiązującym „Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Spiczyn” obowiązkiem mieszkańców jest prowadzenie właściwej gospodarki odpadami stałymi. Aby zapewnić prawidłową organizację zbiórki odpadów, Rada Gminy wyasygnowała środki finansowe na zakup odpowiedniej ilości kontenerów o pojemności 120 l i 240 l, które to na podstawie umów dzierżawy udostępniono mieszkańcom. Następnie wyłoniono firmy specjalizujące się w odbiorze i transporcie odpadów, które zobowiązały się do zawarcie umów z mieszkańcami na świadczenie usług w/wym. zakresie. Gospodarstwa domowe mają możliwość nieodpłatnego przekazywania odpadów w postaci tzw. suchej frakcji. Na dzień dzisiejszy licencję na odbiór i transport odpadów na terenie gminy uzyskały: MPO „SITA” i PKGIM Łęczna.

W 2008 roku gmina przystąpiła do realizacji „Programu Usuwania Azbestu”. Przy udziale środków WFOŚiGW i PFOŚiGW zdemontowano i zutylizowano ponad 2700 m² płyt azbestowych pochodzących z budynków mieszkalnych. Program jest realizowany z coraz większym rozmachem i będzie kontynuowany w latach następnych.

4.4 Zaopatrzenie w gaz ziemny i energię

Główna sieć gazownicza na terenie gminy ma długość 46,96 km i obejmuje 10 miejscowości. Ogółem wykonano 401 przyłączy, co oznacza, że niemal w 70% gmina jest zgazyfikowana, natomiast szacuje się, że tylko 10% gospodarstw domowych korzysta z gazu przewodowego. Dalsza gazyfikacja jest możliwa w przypadku wzrostu ilości osób zainteresowanych w danym sołectwie.

W południowej części gminy Spiczyn przebiegają dwie linie energetyczne wysokiego napięcia WN 110kV zasilane z urządzeń zewnętrznych.

Podstawę zaopatrzenia gminy w energię elektryczną stanowi napowietrzny system średniego o napięciu 15 kV. Realizacja nowych

przyłączy zasilających zabudowę mieszkaniową oraz usługową następuje siecią kablową. W związku z rozwojem mieszkalnictwa, rolnictwa oraz usług i zwiększającym się zapotrzebowaniem na energię sieć energetyczna jest modernizowana, rozbudowywana bądź przebudowywana.

4.5 Sieć telekomunikacyjna

Łączna liczba abonentów Telekomunikacji Polskiej w gminie wynosi 1273, co oznacza, że ponad 90% mieszkańców ma możliwość korzystania z telefonu stacjonarnego lub w przypadku braku podłączenia ma możliwość wykonania przyłącza. Wskaźnik wyposażenia w telefony należy do najwyższych w powiecie i wynosi 236 łączy standartowych na 1000 mieszkańców. Upowszechnienie telefonii komórkowej zahamowało przyrost abonentów sieci stacjonarnej, a nawet obserwuje się spadek ich liczby.

Na przestrzeni kilku ostatnich lat nastąpił silny rozwój informatyzacji, co znalazło odzwierciedlenie na terenie gminy Spiczyn. Szacuje się, że ok. 30% gospodarstw domowych jest wyposażone w sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu, Zwiększyła się możliwość powszechnego dostępu do Internetu. Stało się to dzięki powstaniu punktów dostępowych m.in. w Bibliotece Publicznej w Spiczyńcu, punkcie bibliotecznym i Wiejskim Domu Kultury w Zawieprzyczach, a ostatnio w pracowni komputerowej w SP Jawidz powstałej w ramach projektu „Wioska internetowa – kształcenie na odległość”. Gmina Spiczyn w okresie programowania 2004-2006 realizowała, wraz z innymi gminami Powiatu Łęczyńskiego, I i II etap projektu „Wirtualny Powiat”, którego efektem jest wymiana sprzętu komputerowego oraz połączenie siecią informatyczną urzędów gmin i starostwa powiatowego. Obecnie realizowany jest III etap projektu „Wirtualny Powiat”, który zakłada m.in. budowę szkieletowej sieci szerokopasmowego dostępu do Internetu dla mieszkańców powiatu Łęczyńskiego.

4.5 Identyfikacja problemów

- Brak oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej
- Słaba jakość dróg wszystkich kategorii

- Niewystarczająca infrastruktura towarzysząca szlakom komunikacyjnym
- Duża ilość pokryć azbestowych
- Silna emisja pyłów i gazów pochodzących przestarzałych systemów grzewczych
- Ograniczony dostęp do sieci teleinformatycznej
- Mały odsetek gospodarstw domowych korzystających z gazu przewodowego
- Mała ilość gospodarstw domowych korzystających z odnawialnych źródeł energii
- Niewykorzystana możliwość opierania rozwoju infrastruktury, w tym dróg, ścieżek rowerowych, tras wodnych, konnych itd. w oparciu o koncepcję szlaku Jana III Sobieskiego.

5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

5.1 Oświata

Gmina Spiczyn jest organem prowadzącym dla 5 szkół podstawowych: Spiczyn, Jawidz, Charleż, Januszówka, Zawiepryce. Ponadto w budynku Szkoły Podstawowej w Spiczynie zostało utworzone gimnazjum do którego uczęszcza ponad 200 uczniów. Ta ilość placówek oświatowych w pełni pokrywa potrzeby mieszkańców w zakresie szkolnictwa podstawowego. Podobnie przedstawia się sytuacja z kadrą nauczycielską, której liczba i poziom przygotowania fachowego gwarantuje wysoką jakość nauczania zarówno na poziomie podstawowym jak i gimnazjalnym. Na uwagę zasługuje mała liczba w porównaniu ze średnią wojewódzką /ok.15/ uczniów przypadających na 1 nauczyciela. Owocuje to dobrymi wynikami na egzaminach zaliczanych przez uczniów w okresie nauki w szkole podstawowej i w gimnazjum.

Tab.13 Ilość i prognoza liczby uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych w Gminie Spiczyn

Lokalizacja placówki oświatowej	Rok szkolny 2010 / 2011	Rok szkolny 2011 / 2012	Rok szkolny 2012 / 2013	Rok szkolny 2013 / 2014	Rok szkolny 2014 / 2015	Rok szkolny 2015 / 2016
Charleż	55	54	58	49	43	46
Januszówka	49	62	58	48	44	48

Jawidz	98	106	100	92	95	85
Spiczyn	157	145	150	127	121	119
Zawieprzycze	63	68	72	62	72	78
Razem	422	428	436	378	375	376
Gimnazjum	194	198	182	178	169	179

Władze gminy permanentnie inwestują w infrastrukturę edukacyjną, co powoduje że stan bazy szkolnej można ocenić jako dobry. Wszystkie placówki zostały wyposażone w pracownie komputerowe z dostępem do Internetu. W ostatnim okresie przeprowadzono prace remontowe polegające na termomodernizacji budynku szkoły podstawowej i gimnazjum w Spiczynie oraz adaptacji budynku agronomówki na potrzeby przedszkola. Nowoczesna placówka wychowania przedszkolnego zapewnia całodzienną opiekę i wyżywienie dla 2 grup po 25 dzieci w wieku od 3 do 5 lat. Nie zaspokajają to jednak wszystkich potrzeb w tym zakresie.

5.2 Turystyka, sport, kultura

Baza i oferta turystyczna gminy jest bardzo skromna, mimo iż istnieje bogaty potencjał kulturowo-przyrodniczy stanowiący podstawę do jej rozbudowywania. W *Planie marketingu turystyki w Województwie Lubelskim na lata 2007-2013* gmina Spiczyn ujęta jest jako strategiczny obszar rozwoju turystyki województwa. Koncepcja rozwoju turystyki w oparciu o Szlak Jana III Sobieskiego stanowi tło dla szeregu inicjatyw z dziedziny turystyki i kultury. Ogranicza się do 1 schroniska młodzieżowego w Szkole Podstawowej w Zawieprzycach – 25 miejsc noclegowych i hostelu „SucheKomnaty” w Kijanach – 40 miejsc. Stanowi ono bazę noclegową dla grup młodzieży przebywających na terenie gminy, a także coraz częściej dla uczestników spływów kajakowych rzeką Wieprz. Z usług noclegowych w ograniczonym zakresie można skorzystać w Zespole Szkół Rolniczych w Kijanach. Nadziei na znaczną poprawę w zakresie bazy żywieniowej i noclegowej należy upatrywać w rozwoju agroturystyki i małej gastronomii, którego zaczątkiem jest pierwsze gospodarstwo agroturystyczne w Nowej Wólce i bar „Dumbibo” w Kijanach. W ostatnim okresie na terenie gminy wyznaczono ścieżki rowerowe:

- wojewódzką przebiegającą przez Charleż, Zawieprzycę, Stoczek i Ziółków o łącznej długości na terenie gminy ponad 10 km;
- powiatowe powstałe w wyniku realizacji programu „Daleko od szosy”
 - trasa nr 1 przebiegająca od granicy gminy Ludwin przez Nową Wólkę, Zawieprzycę –kolonię do Zawieprzyc ok. 4 km
 - trasa nr 2 przebiegająca od granicy gminy Łeczna przez Kijany, Stawek i Ludwików ok. 8 km.

Trasy powiatowe łączą się z trasą wojewódzką stanowiąc sieć szlaków przebiegających w pobliżu najciekawszych zakątków gminy.

W skład bazy sportowo-rekreacyjnej gminy Spiczyn wchodzi:

- a/ Hala sportowa przy Gimnazjum i Szkole Podstawowej w Spiczynie. Oddana do użytku w 1999r. rozwiązała wiele problemów związanych z prowadzeniem zajęć wychowania fizycznego, organizowaniem imprez sportowych i masowych. Hala ta była m.in. areną zmagania zapaśników w ramach Mistrzostw Polski Zrzeszenia LZS w zapasach w stylu wolnym juniorów i innych zawodów na szczeblu powiatowym i gminnym.
- b/ Kompleks boisk sportowych w Jawidzu.
- c/ Boisko sportowe „Orlik” w Kijanach.
- d/ Sala gimnastyczna przy Zespole Szkół Rolniczych w Kijanach.
- e/ Boiska sportowe przy szkołach podstawowych i przy ZSR Kijany.

W oparciu o istniejącą bazę sportową na terenie gminy działają kluby sportowe:

- LKS „Iskra” Spiczyn – sekcje: zapasy, piłka nożna, tenis stołowy
- „Wigor” Kijany – sekcje: lekkoatletyka, siatkówka, kajakarstwo, jeździectwo.
- Uczniowski Klub Sportowy „Sokół” w Jawidzu – sekcje: lekkoatletyka, tenis stołowy.
- Uczniowski Klub Sportowy „Atak Spiczyn” sekcje: pływanie, siatkówka.

Najważniejszą placówką prowadzącą działalność kulturalną jest utworzony w 2007 roku Wiejski Dom Kultury w Zawieprzycach, w którego skład wchodzi 3 obiekty: dom kultury mieszczący się w budynku szkoły podstawowej, izba pamięci i świetlica młodzieżowa, których pomieszczenia

znajdują się w obiekcie zabytkowym „Lamus”. Wymienione placówki kultury zostały utworzone dzięki pozyskaniu środków finansowych z Europejskiego Funduszu Gwarancji i Orientacji w Rolnictwie. Ponadto na terenie gminy Spiczyn jest Biblioteka Publiczna w Spiczynie wraz z filiami w miejscowościach Jawidz i Zawieprzycze. Placówki te posiadają księgozbiór w ilości 17399 woluminów, w tym: BP Spiczyn – 7098, filia w Zawieprzycach – 4910 oraz filia w Jawidzu – 5391 pozycji. W 2007 roku we wszystkich placówkach było zarejestrowanych 734 czytelników, którzy wypożyczyli łącznie 13100 woluminów. Bardzo dużym zainteresowaniem cieszą się czasopisma fachowe prenumerowane przez biblioteki w ilości 33 pozycji. Ponadto Biblioteka Publiczna w Spiczynie z racji posiadanych pomieszczeń prowadzi szeroko zakrojoną działalność kulturalno - oświatową m.in. konkursy recytatorskie i plastyczne, lekcje biblioteczne, spotkania opłatkowe itp. Nie można pominąć znaczenia gimnazjum, szkół podstawowych i ZSR w Kijanach w upowszechnianiu kultury zarówno na szczeblu lokalnym, gminnym i powiatowym. Przykładem tego rodzaju działalności jest Zespół Pieśni i Tańca „Jaworek” działający przy Szkole Podstawowej w Jawidzu,. Pewną rolę w krzewieniu kultury masowej można przypisać świetlicom mieszczącym się w remizach OSP w Charleżu, Januszówce, Zawieprzycach i Zawieprzycach - kolonii. Są miejscem spotkań miłośników tańca i dobrej muzyki.

5.3 Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie realizując zadania ustawy o pomocy społecznej w 2011 roku udzielił pomocy:

- 193 rodzinom z których 351 osobom przyznano decyzją świadczenie;
- Łączna liczba osób w tych rodzinach - 660 osób

Najczęstszym powodem przyznania pomocy w 2011 roku było:

- ubóstwo (na podstawie tej przesłanki pomocy udzielono 81 rodzinom);

i w dalszej kolejności:

- bezrobocie (102 rodzin);
- niepełnosprawność (50 rodzin);
- długotrwała lub ciężka choroba (55 rodzin);
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w

prowadzeniu gospodarstwa domowego (61 rodziny);

W większości przypadków podstawą do udzielenia pomocy było równocześnie kilka przesłanek.

W 2011 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie, przyznał decyzją świadczenia 351 osobom (w ich rodzinach żyło łącznie 660 osób).

W ramach zadań własnych Ośrodek:

- przyznał decyzją zasiłek okresowy 34 osobom (na łączną liczbę 115 osób w tych rodzinach), wypłacono 136 świadczeń.
- przyznał zasiłek celowy 125 osobom (łączna liczba osób w tych rodzinach 376).
- przyznał posiłek 319 osobom (łączna liczba osób w tych rodzinach - 584), w tym dla 234 dzieci;
- przyznał 4 osobom usługi opiekuńcze;
- sprawił pogrzeb 1 osobie;
- pokrył częściowe koszty pobytu 2 osób w domach pomocy społecznej;
- przyznał zasiłek stały 24 osobom (łączna liczba osób w tych rodzinach 34) wypłacono 254 świadczeń;

Podstawowym zadaniem pomocy społecznej jest prowadzenie pracy socjalnej. Praca socjalna ukierunkowana jest na rozwiązywanie różnych problemów dotyczących osób lub rodzin, powodujących określone dysfunkcje w ich życiu lub prowadzących do ich wykluczenia społecznego.

W roku 2011 156 rodzinom udzielono pomocy w formie pracy socjalnej.

Kontraktem socjalnym objęto 39 osób, łączna liczba osób w tych rodzinach 133:

- 19 z powodu bezrobocia;
- 17 z powodu alkoholizmu;
- 3 z powodu długotrwałej choroby.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie realizując zadania ustawy o świadczeniach rodzinnych:

w zakresie zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych wypłacił:

- 6.814 zasiłków rodzinnych na kwotę 581.968 zł.
- 34 świadczeń z tytułu urodzenia dziecka na kwotę 34.000 zł.
- 123 świadczeń z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym na kwotę 47.946,40 zł.
- 240 świadczeń z tytułu samotnego wychowywania dziecka na kwotę 41.760 zł.

- 309 świadczeń z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego na kwotę 23.340 zł.
- 410 świadczeń z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego na kwotę 41.600 zł.
- 18 świadczeń z tytułu pokrywania wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscu w którym znajduje się szkoła na kwotę 1.620 zł.
- 952 świadczeń na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do szkoły na kwotę 47.600 zł.
- 1.281 świadczeń z tytułu wychowywania w rodzinie wielodzietnej na kwotę 102.480 zł.
- 64 dodatków z tytułu urodzenia dziecka na kwotę 64.000 zł.

w zakresie zasiłków pielęgnacyjnych:

- wypłacił: 1.207 zasiłków pielęgnacyjnych na kwotę 184.671 zł.

w zakresie świadczeń pielęgnacyjnych:

- wypłacił 252 świadczeń pielęgnacyjnych na kwotę 129.082 zł.
- wypłacił 42 dodatków dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne na kwotę 4.200 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie realizując zadania ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów:

w zakresie świadczeń z funduszu alimentacyjnego:

- wypłacił 1.103 świadczeń na kwotę 391.683,31 zł.

W roku 2011 Ośrodek wydał 6 decyzji potwierdzających prawo do nieodpłatnego korzystania ze świadczeń z opieki zdrowotnej w ramach ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Jednym z zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, określonym w ustawie o pomocy społecznej, jest opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Z mocy ustawy, za koordynację strategii odpowiedzialne są ośrodki pomocy społecznej.

Zgodnie z tymi założeniami, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach swoich kompetencji organizuje pracę oraz prowadzi działania zmierzające do osiągnięcia najważniejszego celu jakim jest doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin, korzystających z pomocy we współpracy z nimi.

W roku 2011 wpłynęło 21 wniosków o dofinansowanie działań

profilaktycznych organizowanych przez różne instytucje z terenu gminy Spiczyn. Wszystkie wnioski zawierały elementy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i z uwagi na to zostały rozpatrzone pozytywnie.

Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło 27 zgłoszeń o przypadkach wystąpienia nadużywania alkoholu i zastosowania obowiązku leczenia odwykowego w stosunku do osób podejrzanych o nadużywanie alkoholu.

4 osoby zgłosiły się z własnej inicjatywy z prośbą o pokierowanie ich do placówek zajmujących się problematyką związaną z rozwiązywaniem w/w problemów

We wszystkich przypadkach zostały podjęte interwencje, zorganizowano wizyty w środowisku, sprawców przemocy wzywano na rozmowy motywujące do podjęcia terapii.

W wyniku podejmowanych interwencji 10 osób podjęło leczenie odwykowe w stacjonarnych placówkach lecznictwa odwykowego. W przypadku 15 osób GKRPA skierowała do Sądu Rejonowego wnioski o zastosowanie obowiązku leczenia.

Po zakończonym leczeniu 4 osoby utrzymuje abstynencję przy wsparciu takich instytucji jak: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Zdrowia, Punkt Konsultacyjno Psychologiczny w Kijanach, niestacjonarne placówki lecznictwa odwykowego.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2011 odbyła 12 posiedzeń w ramach których przeprowadziła 94 rozmów interwencyjno – motywujących.

Punkt Konsultacyjno-Psychologiczny w Kijanach działa w każdą sobotę w godzinach od 8.00 do 11.00 w Ośrodku Interwencji Kryzysowej. Psycholog prowadzący Punkt udziela wsparcia i pomocy osobom zgłaszającym się po spotkaniach na Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Udziela też wsparcia innym osobom i rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym. Ogółem do Punktu zgłosiło się 32 osób, w tym: 8 osób będących członkami rodzin osób uzależnionych od alkoholu oraz 4 dzieci. Ogółem odbyło się 65 spotkań. Zgłaszane problemy dotyczyły kryzysów rodzinnych, związanych z nadużywaniem alkoholu, uzależnienia, współuzależnienia, problemów związanych z funkcjonowaniem osób będących członkami ich rodzin. Działania te służyły motywowaniu do podjęcia leczenia w systemie zamkniętym bądź otwartym w specjalistycznych przychodniach, wsparciu dla osób pozostających w sytuacjach kryzysowych.

Ogólnie można stwierdzić, że osoby uczestniczące w spotkaniach uzyskują większą wiedzę na temat uzależnień i działań profilaktycznych, sposobów

postępowania wobec osoby uzależnionej, mają większą motywację do zmiany swojej sytuacji.

4. Budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Spiczynie w 2011 roku.

Łączny budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Spiczynie w 2011 roku	2.564.870,51 zł
- środki finansowe na zadania własne w tym: dofinansowanie zadań własnych	710.108,80 zł 283.951,06 zł
- środki finansowe na zadania zlecone	1.767.653,72 zł
- środki finansowe na realizację projektu „Aktywizacja bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej”	87.107,99 zł

5.5 Bezpieczeństwo publiczne

Teren gminy obsługuje w tym zakresie Komenda Powiatowa Policji w Łęcznej. Wyposażenie Komendy w środki transportowe oraz sprzęt pozwala na szybką interwencję. Podstawowe zadania wykonywane to:

- działania interwencyjne,
- działania profilaktyczne,
- realizacja programów likwidujących zagrożenia.

Ochronę mieszkańców przed pożarami i innymi klęskami żywiołowymi zapewniają: Powiatowa Straż Pożarna w Łęcznej we współdziałaniu z 8 jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnej z terenu gminy liczącymi w sumie 180 strażaków – ochotników. Jednostki OSP dysponują 7 strażnikami wyposażonymi w garaże, 1 samochodem ciężkim specjalnym – Mercedes ATEGO, 6 samochodami bojowymi średnimi (2 Mercedesy, 2 Magirusy, 2 Sary) i 5 samochodami bojowymi lekkimi (2 Fordy, Volkswagen, Opel Vivaro, Lublin-III) oraz przyczepkę podłodziową i łódź płaskodenną MARINE a także pozostały sprzęt ratowniczo-gaśniczy pozwalający na błyskawiczną reakcję w przypadku zagrożenia. Jednostka OSP Spiczyn licząca 40 druhów z racji swojego wyposażenia i wyszkolenia została wpisana do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

5.6 Identyfikacja problemów

- Mała ilość środków na pomoc społeczną;
- Słabe wyposażenie NZOZ w specjalistyczną aparaturę medyczną;
- Brak pracowni językowych w szkołach podstawowych i gimnazjach;
- Niewystarczająca infrastruktura sportowa i kulturalna;
- Brak oparcia istniejącej infrastruktury turystycznej i kulturalnej na tutejszym dziedzictwie kulturowym, np. dziedzictwie Jana III Sobieskiego czy dziedzictwie plemion słowiańskich;
- Duże wydatki budżetowe na oświatę i opiekę społeczną;
- Przestarzały sprzęt gaśniczy.

6. ZARZĄDZANIE

6.1. Dochody i wydatki budżetu gminy

Dla potrzeb niniejszej analizy w zestawieniu dochodów i wydatków budżetowych (tab.14) wyeksponowano najbardziej istotne pozycje dochodów (kolor zielony) i wydatków (kolor pomarańczowy). W dochodach gminy Spiczyn największy udział ma pozycja „Różne rozliczenia”, co oznacza w głównej mierze subwencje i dotacje z budżetu państwa, które w zależności od wysokości dochodów stanowią od 55% do 65% wszystkich dochodów gminy. Następną pozycją dochodową o istotnym znaczeniu dla budżetu gminnego są dochody od osób prawnych, osób fizycznych i inne dochody. Stanowią one ok.1/4 wszystkich dochodów i jest to pozycja odnotowująca niewielki wzrost wynikający ze wzrostu wysokości podatków i opłat lokalnych. Nieco mniejsze znaczenie dla budżetu ma pozycja „Pomoc społeczna”, po pierwsze ze względu na niski udział w dochodach (4,4 % do 19,1%), po drugie z uwagi, że są to środki finansowe posiadające określony cel wydatkowy – pomoc społeczną. Zupełnie inaczej przedstawia się znaczenie dla budżetu poszczególnych działów po stronie wydatkowej. Największe wydatki z budżetu gminy są przeznaczane na dział „oświata i wychowanie”. Na przestrzeni 3 ostatnich lat stanowiły od 42% do 44% wszystkich wydatków. Malejący odsetek udziału wydatków na oświatę jest spowodowany wzrostem ogólnej kwoty po stronie wydatkowej, rezygnacją z wielu potrzebnych aczkolwiek niekoniecznych inwestycji i remontów, a także, co jest szczególnie bolesne, usztywnieniem płac kadry

nauczycielskiej. Pozycją wydatkową o podobnym charakterze jak oświata i wychowanie jest dział „Administracja publiczna”. Jest to wydatek stały i mimo, że jego udział w wydatkach ogólnych maleje, to notujemy jego wzrost wartościowy spowodowany niewielkimi podwyżkami płac. Wydatkami o charakterze stałym są środki przeznaczane na opiekę społeczną realizowaną w postaci zasiłków i świadczeń rodzinnych dla najuboższych mieszkańców gminy. Jest pozycja wydatkowa o tendencji rosnącej zarówno w ujęciu wartościowym jak i w procentowym udziale w kwocie wydatków. Bardzo korzystnym procesem jest stały wzrost wydatków inwestycyjnych, które w 2011 roku sięgają kwoty niemal 4 mln PLN i stanowią 1/3 część wydatków budżetowych. Wzrost wydatków w głównych działach budżetu jest możliwy tylko dzięki wzrostowi dochodów i przychodów. Reasumując należy stwierdzić, że po stronie dochodowej budżetu gminy najistotniejsze pozycje to:

- Subwencja oświatowa
- Subwencja wyrównawcza
- Dochody własne
- Pomoc społeczna

Natomiast po stronie wydatków budżetowych jako najważniejsze należy wymienić następujące pozycje:

- Oświata i wychowanie
- Administracja publiczna
- Pomoc społeczna
- Transport i łączność
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Ten obraz dochodów i wydatków jest typowy dla wielu gmin wiejskich nie posiadających znaczących dochodów z działalności pozarolniczej.

Tab.14 Zestawienie dochodów i wydatków budżetowych w latach 2009 - 2011

Działy budżetu	Dochody			Wydatki		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Rolnictwo i łowiectwo	151.328	135.770	254.612	285.183	157.842	239.216
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	31.516	45.262	38.629	54.825	62.096	62.333
Transport i łączność	18.960	27.350	8.450	655.594	1.179.592	897.303
Turystyka	-	-	-	-	32.150	16.230
Gospodarka mieszkaniowa	421.053	64.130	50.032	69.050	65.477	75.149
Administracja publiczna	127.713	117.995	98.156	1.308.066	1.514.137	1.711.520
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	13.040	39.479	13.673	13.035	39.475	13.673
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2.700	19.394	5.600	128.932	527.673	172.965
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	2.278.585	2.382.097	2.777.568	58.428	50.107	53.641
Obsługa długu publicznego	-	-	-	16.675	4.811	6.947
Różne rozliczenia	6.083.932	6.489.459	6.981.756	-	-	-
Oświata i wychowanie	20.599	455.411	128.863	4.988.205	5.852.152	5.619.761
Ochrona zdrowia	195	-	-	50.471	50.839	54.067
Pomoc społeczna	1.873.072	2.064.327	2.082.386	2.155.694	2.422.894	2.448.720
Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej	120.256	551.120	489.331	170.797	529.818	498.490
Edukacyjna opieka wychowawcza	91.774	70.015	81.023	92.801	97.100	102.018
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	47.660	44.045	56.060	260.775	276.395	325.265
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	-	-	-	224.356	226.915	209.907
Kultura fizyczna i sport	666.000	30.000	-	1.096.283	117.937	78.123
Ogółem	11.948.383	12.535.854	13.066.139	11.629.170	13.207.410	12.585.328

6.2 Zagospodarowanie przestrzenne

Obowiązujący od 2001 roku „Plan Przestrzennego Zagospodarowania Gminy” uwzględnia zdecydowaną większość wniosków mieszkańców dotyczących w głównej mierze zmiany przeznaczenia gruntów ornych na cele zabudowy mieszkaniowej. Oznacza to, że na terenie gminy istnieją duże możliwości w zakresie powstawania nowych terenów budowlanych. Przygotowywane zmiany zapisów w PPZG są przede wszystkim reakcją władz gminy na wnioski mieszkańców, ale także wynikają z aktualnych potrzeb inwestycyjnych. Wprowadzone zmiany spowodują kolejny wzrost powierzchni gruntów przeznaczonych pod zabudowę i powinny zaspokoić potrzeby mieszkańców oraz potencjalnych nabywców działek budowlanych. Nowe tereny zabudowy mieszkaniowej to wyzwanie dla władz samorządowych do rozbudowy infrastruktury technicznej, co się wiąże z kolejnymi wydatkami budżetowymi.

6.3 Integracja społeczna

Do właściwego i harmonijnego przebiegu procesów inwestycyjnych wpływających na wszechstronny rozwój gminy niezbędne jest wykreowanie systemu porozumiewania się społeczności lokalnej z przedstawicielami władz samorządowych. Najbardziej popularną formą przepływu informacji w obie strony są zebrania wiejskie, których zadaniem jest zderzenie zamierzeń i planów władz z oczekiwaniami mieszkańców sołectwa. Niemniej ważnym ogniwem pośredniczącym między mieszkańcami a organami gminy są radni Rady Gminy i sołtysi. Ciągła obecność wśród swoich wyborców daje im możliwość szybkiego reagowania na bieżące problemy i bolączki. Wymienione wyżej formy porozumiewania się wynikają z regulacji prawnych i często nie rozwiązują problemu kształtowania się więzi społecznych, które najczęściej kształtują się we wspólnym działaniu i rozwiązywaniu problemów. Tu jest właśnie płaszczyzna działania dla organizacji pozarządowych. Zapisy statutowe wszystkich stowarzyszeń i organizacji działających na terenie gminy niemal w pełni pokrywają się z założeniami niniejszej strategii. Stąd też organizacje III sektora są, w systemie demokratycznym, bardzo ważnym

ogniwem łączącym społeczność lokalną z władzą samorządową. Na terenie gminy Spiczyn działalność prowadzą:

1. Gminny Związek Ochotniczych Straży Pożarnych
2. Gminny Związek Emerytów i Rencistów
3. Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży
4. Stowarzyszenie „Wieś Ziółków – naszą szansą”
5. Stowarzyszenie „Kijańczyk”
6. Fundacja „Nadwieprzańskie Horyzonty”
7. Koło Gospodyń Wiejskich w Stoczku

Część z tych organizacji ma zasięg ogólnogminny, a część działa w określonych środowiskach, ale wszystkie realizują zadania służące rozwojowi gminy i najbliższego otoczenia.

6.4 Promocja gminy

Promocja gminy to w ujęciu praktycznym to reklama zmierzająca wykreowania jak największego popytu na specyficzny towar jakim jest gmina w szerokim tego słowa znaczeniu. Przez lata ten temat był niedoceniany i omijany. Obecnie, kiedy nadszedł okres konkurowania o potencjalnego inwestora, nabywcę nieruchomości lub turystę, działania promocyjne to ważne zadanie dla władz samorządowych. Niezbywalnym ich elementem jest marketing gospodarczy i marketing miejsca. W ostatnich latach wydatki z budżetu gminy na promocję można określić jako skromne i były przeznaczone głównie na:

- Organizację stoisk promocyjnych w czasie trwania uroczystości dożynkowych i innych imprez o zasięgu powiatowym i wojewódzkim;
- Zamieszczanie aktualności w prasie lokalnej;
- Redagowanie witryny internetowej na portalu Starostwa Powiatowego;
- Organizację i udział w zawodach sportowych i imprezach rekreacyjnych;

Działania te są niewystarczające zarówno na rozmach jak i też ich repertuar.

6.5. Identyfikacja problemów

- Małe dochody własne gminy;
- Wysoki odsetek sztywnych wydatków budżetowych;
- Niska aktywność organizacji pozarządowych;

- Niewystarczające działania promocyjne
- Niski stopień identyfikacji mieszkańców gminy z jej dorobkiem i dziedzictwem jako realną wartością;
- Brak silnej marki, identyfikowalnej z gminą, na której można by oprzeć działania promocyjne.

III. ANALIZY PESTER I SWOT

7.1 Analiza czynników zewnętrznych (PESTER)

Potrzeba przeprowadzenia analizy czynników zewnętrznych, które mają wpływ na działalność gospodarczą gminy, a na które mamy bardzo mały wpływ albo żaden, wynikała w trakcie analizy czynników wewnętrznych (SWOT). Członkowie zespołu zadaniowego ds. opracowania strategii rozwoju gminy Spiczyn przystępując do oceny wewnętrznych potencjałów rozwojowych oraz słabości stwierdzili, że ocena ta byłaby niepełna bez informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej regionu i kraju. Do przedstawienia takiej informacji wykorzystano schemat analizy czynników zewnętrznych – PESTER. Wyniki analizy zostały przedstawione w ujęciu tabelarycznym (tab.15).

Tab.15 Analiza czynników zewnętrznych (PESTER)

Lp.	Wymiar	Treść analizy
1.	Polityczny /politic/	
	- stabilność władz państwowych i samorządowych	Brak poważnych zagrożeń skutkujących istotnymi zmianami politycznymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Samorząd lokalny jest trwałym elementem ustrojowym.
	- polityka podatkowa /bezpośrednia i pośrednia/	Obciążenia podatkowe osób fizycznych i prawnych są znaczącą pozycją w kosztach prowadzenia gospodarstw domowych i działalności gospodarczej. Stanowią hamulec dla rozwoju gospodarki i społeczeństwa.
	- wydatki na cele publiczne	Cele publiczne są głównymi pozycjami po stronie wydatków budżetu państwa, województw, powiatów i gmin. Wyrazem tego jest realizowanie inwestycji o charakterze publicznym, udzielanie subwencji i dotacji na prowadzenie działalności mającej na celu zaspokajanie potrzeb społecznych.

	- obszary konfliktów	Główne obszary konfliktów to: a/ zróżnicowanie poziomu życia i wysokość dochodów poszczególnych grup społecznych b/ dostępność pracy, nauki i kultury c/ miasto – wieś d/ młodzież – osoby dorosłe e/ władza – społeczeństwo
	- programy specjalne	Z chwilą przystąpienia naszego kraju do Unii Europejskiej rozpoczęła się realizacja programów operacyjnych ukierunkowanych na zwiększenie spójności terytorialnej krajów UE. Programy są współfinansowane z funduszy strukturalnych oraz ze Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, a także EOG.
2	Ekonomiczny /economic/	
	- dochody	Rozwój gospodarczy w ostatnich latach determinuje zwiększenie wpływów budżetowych. Wzrost dochodu narodowego brutto oscyluje w granicach 5-7% rocznie, co plasuje nasz kraj w czołówce krajów najszybciej rozwijających się w świecie.
	- inflacja	Od kilku lat wskaźnik wzrostu cen towarów i usług utrzymuje się na poziomie 2% w ciągu roku. Zapowiadane podwyżki cen paliw, energii i gazu mogą zachwiać względną równowagę w tym zakresie.
	- zatrudnienie	W sposób zasadniczy zwiększyła się ilość ofert pracy zwłaszcza dla osób posiadających kwalifikacje w branżach: budowlanej, informatycznej, gastronomicznej. Jest to wynikiem przede wszystkim migracją zarobkową, ale także szerokim frontem robót w kraju związanym z realizacją projektów współfinansowanych funduszami UE. Problemem jest mała mobilność osób poszukujących pracy, stąd dysproporcje między regionami w zakresie stopy bezrobocia
	- stopy wzrostu gospodarczego	Napływ inwestycji zagranicznych oraz wzrost popytu na towary i usługi pozwala na utrzymanie stopy wzrostu gospodarczego na poziomie 5-7%
	- waluta	Oslabienie waluty amerykańskiej i euro przy jednoczesnym wzmocnieniu waluty krajowej nie sprzyja firmom eksportującym, z drugiej strony pozwala na szybsze spłatę kredytów w walucie obcej
	- recesja	Pomimo wzrostu gospodarczego na kontynencie europejskim, a ostatnio na Dalekim Wschodzie, w niektórych gospodarkach potentatów światowych pojawiają się oznaki zbliżającej się recesji

	- ceny ropy naftowej	Ceny ropy naftowej i gazu ziemnego są wysokie i mają tendencję rosnącą. Przyczyny to: malejące zasoby tych kopalni, wzrastające zapotrzebowanie odbiorców
	- zaufanie, stabilność	Proces budowy zaufania inwestorów trwa i zmierza w dobrym kierunku. Stosowanie bodźce ekonomiczne, upraszczanie systemu podatkowego, przygotowywanie terenów pod inwestycje, rozbudowa infrastruktury i przewidywalność władz państwowych i samorządowych sprzyjają budowie poczucia stabilizacji wśród przedsiębiorców i obywateli
3	Społeczny	
	- mody i trendy	Ostatnie lata rozwoju społecznego charakteryzuje: - pogoń za karierą i pieniędzem - migracja zarobkowa - późne macierzyństwo - zerwanie więzi społecznych i rodzinnych
	- trendy demograficzne	- ucieczka z ośrodków miejskich na pobliskie tereny wiejskie - mały przyrost naturalny - wydłużenie okresu życia - starzenie się ludności wiejskiej
	- edukacja	Trwająca od lat reforma systemu edukacji przynosi więcej szkód niż pożytku. Większość szkół posiada dobre wyposażenie i zatrudnia dobrze przygotowaną kadrę nauczycielską. Problemem jest uzyskanie odpowiedniej ilości uczniów zwłaszcza w szkołach średnich. Systematycznie następuje zmiana profilu nauczania w kierunku potrzeb rynkowych
	- postawy i oczekiwania	Dominującą postawą w naszym społeczeństwie jest postawa roszczeniowa i oczekująca. Sporadyczne są sytuacje mobilizacji wokół określonych akcji charytatywnych bądź zdarzeń losowych. Rośnie liczba osób, których potrzeby są zaspokojone, pozostali oczekują poprawy w zakresie warunków życia.
	- klienci	Przemiany społeczne i wzrost dochodów powoduje zmianę struktury popytu na określone towary i usługi. Rośnie zapotrzebowanie na towary i usługi w zakresie: - turystyki, rekreacji i sportu - komputeryzacji i informatyzacji - bazy gastronomicznej - sieci komunikacyjnej - nauki i kultury itp.
	- wartości i style życia	Pomimo zasadniczych zmian w systemie wartości, niektóre elementy są niepodważalne tj.:

		- rodzina, więź ze społecznością lokalną, religijność, przywiązanie do miejsca zamieszkania itd. Te wartości są charakterystyczne dla stylu życia tradycyjnego przeważającego w środowiskach wiejskich.
4	Techniczny /technologiczny/	
	- istniejące systemy i struktury organizacyjne	Wejście w struktury UE oznacza dla polskich producentów nowych systemów gwarantujących odpowiednią jakość wytwarzanych produktów. W produkcji żywności powszechnie wdrażany jest system HACCP, a w przemyśle pozostałym i usługach ISO. Wymaga to nowych struktur nadzorujących proces produkcji i przyznających certyfikaty jakościowe
	- systemy informacji	Obecnie stosowany system przepływu informacji opiera się na przekazie za pośrednictwem mediów. Postępujący proces informatyzacji nie zapewnia powszechnego dostępu do informacji
	- systemy komunikacji	Ogromny rozwój systemu komunikacji znacznie zwiększył możliwości przekazywania informacji. Nowe systemy to: - telefonia komórkowa - poczta elektroniczna - komunikatory internetowe (gadu-gadu, skype) - telefonia satelitarna
	- transport	Transport pasażerski i towarowy jest oparty na taborze samochodowym, co przy złej jakości i małej ilości dróg prowadzi do dalszej ich dewastacji i powstawania utrudnień w ruchu drogowym. Transport kolejowy i samolotowy zostały marginalizowane. Transport wodny ma znaczenie lokalne.
	- rozwój nowych produktów	Największy postęp we wdrażaniu nowych produktów notuje się w dziedzinach gospodarki wytwarzających towary, które zaspokajają potrzeby społeczne np. budownictwo, gospodarstwo domowe, informatyka, elektronika, motoryzacja itp.
	- przeszłe trendy	Postęp techniczny i wzrost zamożności spowodowały szereg zmian w stosowanych technologiach.
5.	Ekologiczny	
	- kwestie ochrony środowiska	Konieczność dostosowania prawodawstwa polskiego do unijnego stało się przyczyną zaostrzenia przepisów w zakresie ochrony środowiska. Obligatoryjność posiadania odpowiednich dokumentów określających wpływ inwestycji na środowisko wydłuża proces inwestycyjny, a wyznaczone obszary

		chronione ograniczają tereny, które mogą być przeznaczane na cele inwestycyjne.
	- organizacje i ruchy ekologiczne	Postęp techniczny i cywilizacyjny natrafia na coraz silniejszy opór ze strony organizacji i ruchów ekologicznych. Stosowane przez nich metody i środki oraz umiejętność prowadzenia lobbingu zmusza potencjalnych inwestorów do uwzględniania stanowiska środowisk ekologicznych w fazie projektowania inwestycji
	- zmiany krajobrazu	Największe przeobrażenia krajobrazowe obserwuje się w miejscach realizacji inwestycji wielkogabarytowych (duże zakłady produkcyjne, autostrady, obwodnice miast, lotniska itp.) oraz na obrzeżach większych metropolii. Końcowy efekt tych działań to zmiany w środowisku o mniejszym lub większym oddziaływaniu na jego elementy
	- urbanistyka i architektura	Współczesne rozwiązania urbanistyczne i architektoniczne zmierzają do pełnego wkomponowania obiektów budowlanych i infrastrukturalnych w istniejące elementy środowiska, a ponadto w pełni uwzględniają założenia wynikające z lokalnych planów zagospodarowania przestrzennego. Takie postępowanie ogranicza możliwości powstania samowoli budowlanej i rozwiązań niezgodnych z obowiązującym prawem.
	- tendencje w kształtowaniu przestrzeni	Planowanie przestrzenne jest istotnym czynnikiem rozwojowym. Jednostki samorządu terytorialnego posiadające aktualny plan zagospodarowania przestrzennego mają większe możliwości w realizowaniu zadań inwestycyjnych. Nowe tendencje w kształtowaniu przestrzeni wynikają z uregulowań prawnych, a zwłaszcza z zakresu ochrony środowiska i prawa budowlanego.
6.	Regulatywny	
	- legislacja rządowa i europejska w tym: gwarancja zatrudnienia	Pomimo zapisu konstytucyjnego o prawie do pracy nie znajduje to odbicia w rzeczywistości. Osoby o niskim poziomie wykształcenia, zamieszkujące tereny wiejskie mają trudności z zatrudnieniem. Wiąże się to także z niedostosowaniem przygotowania zawodowego z potrzebami rynku pracy i małą mobilnością siły roboczej
	- minimalna płaca	Wysokość płacy minimalnej ustalana jest ustawowo i jest poważną barierą przy podejmowaniu pierwszej pracy przez absolwentów szkół średnich i wyższych. Jest główną przyczyną migracji zarobkowej młodych ludzi

	- przepisy bezpieczeństwa	Zapewnienie bezpieczeństwa obywatelom jest podstawowym obowiązkiem państwa. Dostosowywanie prawodawstwa krajowego do unijnego w tym zakresie jest na ukończeniu. Istnieją odpowiednie służby egzekwujące przestrzeganie przepisów prawa. Stałej poprawie ulega stan wyposażenia służb w środki techniczne służące właściwej realizacji zadań. To powoduje, że poziom bezpieczeństwa obywateli ciągle wzrasta i
	- przepisy o ochronie konkurencji	Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów jest podstawowym dokumentem zawierającym zasady zachowania się podmiotów gospodarczych na rynku. Organem nadzorującym przestrzeganie przepisów prawa jest Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta, który powstał w 1990 r. Jego zadania to: -przeciwdziałanie praktykom monopolistycznym; - ochrona interesów konsumentów.

7.2 Analiza SWOT

Merytoryczną podstawę analizy SWOT /tab. 16/ na obszarze gminy Spiczyn stanowi diagnoza stanu środowiska społecznego, przyrodniczego i gospodarczego. Głównym kryterium oceny rzeczywistości we wszystkich tych sferach jest możliwość zrównoważenia ich rozwoju. Identyfikacja słabych i mocnych stron pozwoli przede wszystkim na wskazanie celów i działań umacniających proces rozwoju i wzajemne dostosowanie potrzeb przyrodniczych, społecznych i gospodarczych.

Celem uszczegółowienia mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dokonano, dla potrzeb niniejszego opracowania, podziału zidentyfikowanych zapisów według następujących kryteriów:

- Demografia i wykształcenie
- Gospodarka i zatrudnienie
- Gospodarka i zatrudnienie
- Rolnictwo
- Infrastruktura techniczna
- Infrastruktura społeczna, gospodarka komunalna i mieszkaniowa
- Środowisko przyrodnicze i turystyka
- Finanse i funkcjonowanie gminy

Tab.16 Mocne i słabe strony gminy Spiczyn.

SIŁY	SŁABOŚCI	SZANSE	ZAGROŻENIA
Demografia i wykształcenie			
Przewaga osób w wieku produkcyjnym	Słabe wyposażenie pracowni lekcyjnych	Systematyczny napływ ludności na teren gminy	Ograniczone możliwości osiedlania się i przeznaczania terenów pod zabudowę
Wysoki odsetek osób o średnim i wyższym wykształceniu	Brak zajęć pozalekcyjnych i kół zainteresowań	Wzrost poziomu subwencji oświatowej i dochodów budżetowych	Wzrost poziomu migracji zarobkowej
Dodatnie saldo migracji i przyrostu naturalnego	Niedostateczne wyposażenie szkół w infrastrukturę do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego	Pozyskanie środków zewnętrznych na poprawę stanu infrastruktury edukacyjnej i sportowej	Problemy z pozyskaniem funduszy strukturalnych
Sieć szkół dostosowana do aktualnych potrzeb	Niewystarczająca oferta w zakresie kształcenia ustawicznego i reorientacji zawodowej	Know-how ośrodka Think-Tank Szlaku Jana III Sobieskiego ds. rewitalizacji obszarów wiejskich	Nasilenie się zjawiska tzw. niżu demograficznego
Dobre przygotowanie kadry nauczycielskiej			Ograniczenie wydatków na edukację
Gospodarka i zatrudnienie			
Stosunkowo dobry dostęp do rynków pracy	Brak ofert pracy na rynku lokalnym	Sprzyjający klimat do rozwoju przedsiębiorczości	Wzrost kosztów funkcjonowania mikro- i średnich przedsiębiorstw
Wysoka aktywność gospodarcza mieszkańców	Niewystarczająca ilość podmiotów gospodarczych o profilu produkcyjnym i przetwórczym	Pozyskanie inwestora strategicznego	Ograniczenie rozwoju gospodarczego wynikające z powstania aglomeracji lubelskiej
	Wysoki odsetek ludności rolniczej	Stworzenie możliwości produkcji energii odnawialnej	Wysokie koszty nośników energii
	Brak kapitału do inwestowania	Rozwój przedsiębiorczości oparty na międzynarodowej marce Szlaku Jana III Sobieskiego	
	Niski stopień samoorganizacji	Stworzenie pozabankowych	

	mieszkańców w celu przeciwdziałania wykluczeniu z rynku pracy	form wspierania przedsiębiorczości	
		Nawiązanie współpracy z instytucjami wspomagania biznesu oraz instytucjami badawczo-rozwojowymi B+R	
Rolnictwo			
Dobrze wyposażone gospodarstwa rolne prowadzone przez wykwalifikowanych rolników	Duży odsetek gospodarstw niskotowarowych	Poprawa koniunktury i wzrost opłacalności produkcji rolnej	Spadek cen na produkty pochodzenia rolniczego
Gleby dobrej i średniej jakości utrzymane w dobrej kulturze	Ukryte bezrobocie w gospodarstwach rolnych	Rozwój gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych	Trudności w pozyskaniu środków finansowych UE i kredytów obrotowych na rozwój gospodarstw
Sprzyjający klimat do uprawy większości roślin	Niski stopień specjalizacji produkcji rolnej	Wsparcie dla właścicieli gospodarstw poszukujących alternatywnych źródeł dochodu	Zahamowanie przemian strukturalnych w rolnictwie
Chłonne rynki zbytu warzyw i owoców	Brak grup producenckich		
Infrastruktura techniczna			
Pełne zwodociagowanie gminy	Brak sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków	Pozyskanie środków zewnętrznych na rozwój infrastruktury technicznej	Brak akceptacji społecznej dla prowadzonych działań inwestycyjnych
Dobra sieć utwardzonych dróg gminnych i powiatowych	Brak sieci gazowej w 4 sołectwach	Wykorzystanie partnerstwa publicznego i publiczno-prywatnego do inwestowania w infrastrukturę	Ograniczony dostęp do środków pozabudżetowych
Pełna telefonizacja gminy	Brak wysypiska odpadów komunalnych	Wzrost dochodów własnych gminy	Wzrost natężenia ruchu pojazdów ciężarowych na drogach powiatowych i wojewódzkich

	Niski poziom wykorzystania źródeł energii odnawialnej w gospodarstwach domowych	Wykorzystanie ponadlokalnej koncepcji Szlaku Jana III Sobieskiego jako tła do działań służących poprawie infrastruktury technicznej	
Infrastruktura społeczna, gospodarka komunalna i mieszkaniowa			
Ośrodek zdrowia zapewniający podstawową opiekę zdrowotną i profilaktyczną	Gospodarka ściekowa oparta na indywidualnych zbiornikach bezodpływowych	Wzrost dochodów budżetowych	Zwiększenie zadań dla samorządów bez zapewnienia odpowiednich środków finansowych
Zadawalająca baza nauczania przedszkolnego	Słabe wyposażenie strażnic OSP w samochody bojowe i sprzęt gaśniczy	Wdrożenie partnerstwa publicznego-prywatnego	Wzrost kosztów realizacji inwestycji komunalnych i mieszkaniowych
Dobra sieć strażnic OSP	Brak mieszkań komunalnych	Indywidualne budownictwo mieszkaniowe	Niesprzyjający system kredytowania budownictwa mieszkaniowego
Prawidłowa gospodarka odpadami	Słabe warunki lokalowe Posterunku Policji	Bezpośrednie sąsiedztwo aglomeracji lubelskiej	
	Brak lekarzy specjalistów	Zakończenie budowy szpitala powiatowego	
	Mała ilość sprzętu diagnostycznego		
Środowisko przyrodnicze i turystyka			
Dobry stan środowiska naturalnego	Brak oczyszczalni ścieków i wysypiska śmieci	Rosnące zainteresowanie ludności terenami pod budownictwo mieszkaniowe	Brak działań wspierających rozwiązania ekologiczne
Występowanie ciekawych obiektów zabytkowych, w tym związanych z dziedzictwem Jana III Sobieskiego	Mała ilość kotłowni spalających paliwo ekologiczne	Korzystne położenie gminy w bezpośrednim styku z Pojezierzem Łęczyńsko-Włodawskim i Poleskim Parkiem Narodowym	Niski poziom edukacji ekologicznej i kształtowania odpowiednich postaw
Nadwieprzański Park Krajobrazowy wraz z otuliną	Brak bazy i systemu informacji turystycznej oraz całorocznego grafiku	Rozwój agroturystyki i turystyki krótkoterminowej w oparciu o koncepcję Szlaku	

	atrakcyjnych wydarzeń turystycznych	Jana III Sobieskiego	
Dostępność dla turystów pieszych i rowerowych	Nasilający się ruch tranzytowy	Budowa międzynarodowej marki Szlaku Jana III Sobieskiego oraz opartych na niej produktów i usług kulturalnych i turystycznych	
		Tworzenie spójnej oferty kulturalnej i turystycznej dla turystów z Europy	
	Brak infrastruktury do uprawiania turystyki konnej i rzecznej trasy turystycznej		
Finanse i funkcjonowanie gminy			
Aktywna polityka władz samorządowych w poszukiwaniu środków pozabudżetowych	Niskie dochody własne pochodzące z podatku rolnego i z podatku od nieruchomości	Kredyty preferencyjne i dotacje z funduszy strukturalnych	Spadek realnej wartości subwencji i dotacji na zadania własne i zlecone
Wiarygodność finansowa gminy	Dekapitalizacja majątku gminy	Możliwość skorzystania z innych środków pomocowych i funduszy	Zwiększenie zadań gminy bez dodatkowych środków finansowych
Sprawna obsługa mieszkańców	Brak własnych terenów inwestycyjnych		

IV. WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY

Władze gminy przy formułowaniu strategicznych celów rozwoju i wynikających z nich zadań inwestycyjnych kierowały się konstytucyjną zasadą zrównoważonego rozwoju, którą uważa się powszechnie za podstawową normę warunkującą rozwój gospodarczy, społeczny i zagospodarowanie przestrzenne. Opracowany katalog priorytetów rozwoju gminy jest zgodny z następującą metodologią:

Poziom I – Wizja rozwoju określająca pożądaną stan przyszłości gminy na koniec zakładanego horyzontu czasowego.

Poziom II – Misja rozwoju wyrażająca deklarację woli władz gminy stanowiącą podstawę opracowania strategii. Wskazuje, do czego będziemy zmierzać i co będzie stanowić podstawę naszego wieloletniego działania.

Poziom III – Priorytety wskazują najważniejsze obszary zaspokajania potrzeb społeczności lokalnej.

Poziom IV – Cele operacyjne to cele funkcjonalne wyrażające pożądane potrzeby wyrażające pożądane potrzeby realizowane przy pomocy określonych zadań.

1. WIZJA ROZWOJU GMINY SPICZYN

Obecna sytuacja społeczno-gospodarcza gminy Spiczyn nie jest zadowalająca. Na taki stan rzeczy ma wpływ szereg czynników, a mianowicie:

1. Rolniczy charakter gminy korzystny ze względu na zachowanie walorów środowiska naturalnego, biorąc jednak pod uwagę poziom wpływów do budżetu gminy oraz dochody użytkowników gospodarstw rolnych możemy określić stan rzeczy jako negatywny.
2. Niskie dochody własne powodują obniżenie subwencji i dotacji z budżetu centralnego, co po rozdysponowaniu środków finansowych na wydatki o charakterze stałym (utrzymanie szkół, administracja) zostawia władzom gminy niewielkie pole manewru w działaniach inwestycyjnych.

3. Niski poziom wydatków inwestycyjnych, z jednej strony nie pozwala na szybsze zaspokajanie potrzeb życiowych mieszkańców, z drugiej strony powoduje, że teren gminy nie jest atrakcyjny dla potencjalnych inwestorów ze względu na brak podstawowej infrastruktury (np. drogowej, kanalizacyjnej). Do zmiany takiej sytuacji nie wystarczą własne czynniki rozwojowe, nie ma, bowiem wśród nich zasobów pieniężnych lub kapitałowych, a zasoby naturalne gminy nie są autonomicznym czynnikiem rozwoju.

W związku z powyższym dynamiczny rozwój gminy Spiczyn może stać się faktem jedynie poprzez pozyskanie środków zewnętrznych i chodzi tu nie tylko o fundusze strukturalne UE, ale także o zewnętrzny kapitał inwestycyjny, akumulację dochodów lokalnych przedsiębiorców oraz dochody ze wszelkiego rodzaju sprzedaży i usług.

Kompleksowo odnosi się do powyższych zagadnień idea współtworzenia przez Gminę Spiczyn międzynarodowego „Szlaku Jana III Sobieskiego” wpisującego się w formułę Europejskich Szlaków Kulturowych. Gmina Spiczyn jest jedną z pięciu gmin Województwa Lubelskiego, które zainicjowały w roku 2008 proces budowania „Szlaku Jana III Sobieskiego”. Planowane w ramach Szlaku działania skierowane są zarówno do mieszkańców gminy, jak i uczestników turystyki w skali międzynarodowej. Ukierunkowane są na długofalowy zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Spiczyn, zakładający szczególną dbałość o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.

Rozwój gospodarczy gminy oraz wzrost dochodów jej mieszkańców stanie się motorem napędowym przemian społecznych, które z kolei zaktywizują społeczność lokalną bardzo pożądaną do osiągania celów strategicznych.

2. MISJA – CEL GENERALNY STRATEGII

Ważnym elementem opracowania strategii jest określenie misji, czyli głównego przesłania. Misja jako cel nadrzędny funkcjonowania to

krótkie i zwięzłe określenie docelowego kierunku rozwoju, wraz ze sprecyzowaniem nadrzędnych wartości, które zostaną nienaruszone.

Misja wyznacza ogólny trend rozwojowy, zgodny z oczekiwaniami i pragnieniami wszystkich zainteresowanych podmiotów, a zwłaszcza lokalnej społeczności.

Misja otrzymała brzmienie:

Gmina Spiczyn to wspólnota samorządowa tworząca warunki do harmonijnego rozwoju gospodarczego poprzez maksymalne wykorzystanie posiadanych zasobów, uwzględnianie korzystnego położenia oraz eksponowanie walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Koncepcja zrównoważonego rozwoju podkreśla równorzędną wartość społeczeństwa, gospodarki i środowiska naturalnego. Zakłada się że, gospodarka nie może rozwijać się kosztem człowieka i przyrody. Polityka rozwoju lokalnego winna służyć realizacji tej koncepcji.

V. CELE STRATEGICZNE I OBSZARY PRIORYTETOWE

Zgodnie z hierarchicznym układem celów strategii, cele strategiczne (obszary priorytetowe) mają odpowiedzieć na pytania: co chcemy osiągnąć i gdzie pragniemy się znajdować po pełnej realizacji założeń strategii. Szczegółowym elementem układu są cele operacyjne, które określają sposób osiągnięcia zamierzeń. Mając na względzie wpływ wyznaczonych celów strategicznych na dynamikę rozwoju gminy oraz mierzalność osiąganych celów za pomocą, określonych w dalszej części opracowania, wskaźników wyodrębniono 6 następujących obszarów priorytetowych:

1. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy
2. Poprawa stanu środowiska naturalnego
3. Rozbudowa infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej wyposażenie
4. Odnowa i zachowanie dziedzictwa kulturowego
5. Optymalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego do poprawy atrakcyjności gospodarczej i turystycznej
6. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców

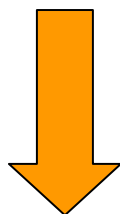
Wymienione obszary priorytetowe obejmują całokształt potencjalnych działań władz samorządowych, społeczności lokalnej, organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych i osób prywatnych mających na względzie wzrost dochodów z prowadzonej działalności, efektywność wykorzystywanych środków, a w konsekwencji zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

Uzasadnieniem, do tak dokonanego wyboru celów strategicznych, są materiały ankietowe z zebrań wiejskich, w których mieszkańcy jasno określili konkretne zadania i projekty. Zadaniem zespołu opracowującego strategię rozwoju lokalnego była segregacja tych zadań do odpowiednich obszarów tematycznych. W celu uzyskania pełnej przejrzystości, zapisy przedstawiono w ujęciu tabelarycznym.

CELE STRATEGICZNE – obszary priorytetowe**I . Zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy**

Cele operacyjne – kierunki działań

Budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych	Budowa i modernizacja traktów pieszych przy drogach o dużym natężeniu ruchu pieszego	Uzupełnienie i modernizacja oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych	Rozbudowa sieci ścieżek turystycznych –rowerowej, konnej i rzecznej
---	--	---	---

Z A D A N I A

<p>Partycypacja w przebudowie dróg wojewódzkich: Nr 829 – Łucka – Biskupice Nr 828 – Jawidz – Garbów i powiatowych: Nr 1003 – Ziółków – Witaniów Nr 1000 – Kijany – Łuszczów Nr 0565 – Kijany – Wólka Stara Nr 0564 – Leonów – Wólka Zawieprzycka Budowa dróg gminnych w miejscowościach: Charleż – nr 105120L i nr 105121L Jawidz – nr 105113L i nr 105116L Ziółków – nr 105106L Nowy Radzic – nr 105108L i nr 105111L Nowa Wólka – nr 105110L Spiczyn – nr 105122L Kijany – nr 105132L</p>	<p>Przebudowa chodnika w Kijanach i w Spiczynie przy drodze woj. nr 829</p> <p>Budowa chodników przy drogach utwardzonych wszystkich kategorii zgodnie z potrzebami mieszkańców</p>	<p>Wykonanie oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich zgodnie z potrzebami mieszkańców.</p> <p>Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne.</p>	<p>Przygotowanie i wykonanie nowych tras ścieżek rowerowych, konnych i rzecznej.</p> <p>Wykonanie infrastruktury towarzyszącej przy istniejących i nowopowstających trasach rowerowych, konnych i rzecznej</p> <p>Właściwe oznakowanie ścieżek turystycznych</p>
--	---	--	--

II. Poprawa stanu środowiska naturalnego

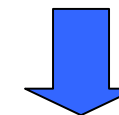
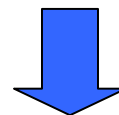
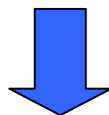
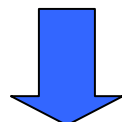
Cele operacyjne – kierunki działań

Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka odpadami

Edukacja ekologiczna

Ochrona powietrza

Z A D A N I A

Budowa oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacyjną w m. Spiczyn i Kijany

Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: Jawidz, Charleż, Zawieprzycze wieś i kolonia, Stoczek, Januszkówka, Nowa Wólka, Nowy Radzic.

Wdrożenie programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w terenach o zabudowie rozproszonej

Modernizacja ujęć wodociągowych

Wymiana azbestowo-cementowych rur wodociągowych w m. Jawidz

Organizacja i udoskonalenie lokalnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy.

Systematyczne zwiększanie masy odpadów segregowanych i przeznaczonych do recyklingu

Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i ich utylizacja zgodnie z „Planem usuwania azbestu”

Inwentaryzacja i likwidacja dzikich wysypisk

Wspieranie edukacji ekologicznej mieszkańców gminy

Udostępnianie informacji o stanie środowiska naturalnego

Współdziałanie z organizacjami pozarządowymi na rzecz ochrony środowiska

Kreowanie postaw ekologicznych zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży
Uczestnictwo w akcji „Sprzątanie świata”

Opracowanie i wdrożenie gminnego programu edukacji ekologicznej

Termoizolacja budynków użyteczności publicznej

Modernizacja systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej i gospodarstwach indywidualnych

Utworzenie stref naturalnych zieleni ochronnej wzdłuż tras komunikacyjnych

Utworzenie bazy danych o jakości powietrza.

Promowanie energetyki odnawialnej poprzez aktywne współtworzenie Strefy Energii Odnawialnej Scutum Sobiescianum w ramach partnerstwa szlaku Jana III Sobieskiego

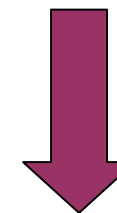
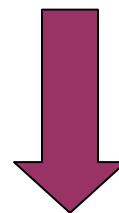
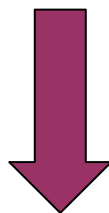
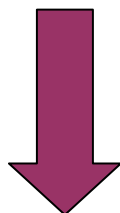
Realizacja partnerskiego projektu pn. „Energia słoneczna partnerem Wólka, Rybczewice, Ludwin, Spiczyn”.

III. Rozbudowa infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej wyposażenie

Cele operacyjne – kierunki działań

Rozbudowa bazy dydaktycznej i sportowej	Rozbudowa sieci gazowej i modernizacja sieci energetycznej	Rozbudowa infrastruktury społecznej	Działania na rzecz pozyskania inwestora
---	--	-------------------------------------	---

Z A D A N I A

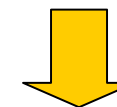
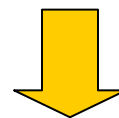
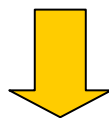
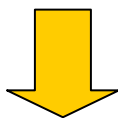
<p>Budowa sali sportowej z kompleksem boisk sportowych przy Szkole Podstawowej w Jawidzu</p> <p>Utworzenie pracowni językowych w placówkach oświatowych</p> <p>Wyposażenie placówek oświatowych w nowoczesne pomoce naukowe</p> <p>Budowa boisk sportowych o sztucznej nawierzchni</p>	<p>Gazyfikacja sołectw: Charleż, Jawidz, Zawiepryce kolonia, Nowy Radzic</p> <p>Modernizacja sieci energetycznej niskiego i średniego napięcia</p> <p>Modernizacja systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej</p> <p>Systematyczna wymiana napowietrznych linii energetycznych na przewody ziemne</p>	<p>Rozbudowa sieci strażnic OSP i ich wyposażenie</p> <p>Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego w Kijanach</p> <p>Utworzenie zasobu mieszkaniowego z przeznaczeniem na cele socjalne</p> <p>Przebudowa budynku Urzędu Gminy</p> <p>Wprowadzenie zmian w PPZG Spiczyn umożliwiających realizację projektów w ramach PROW</p> <p>Utworzenie Wielofunkcyjnego Centrum Kultury w Ziółkowie</p>	<p>Dokonanie odpowiednich zapisów w PZPG</p> <p>Wyznaczenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe i na cele inwestycyjne</p> <p>Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w niezbędne media</p> <p>Promocja oferty inwestycyjnej gminy</p>
--	--	---	---

IV. Odnowa i zachowanie dziedzictwa kulturowego

Cele operacyjne – kierunki działań

Remont i odnawianie obiektów zabytkowych	Tworzenie obiektów użyteczności publicznej na bazie odnawianych obiektów zabytkowych	Rewitalizacja zespołów parkowych i innych skupisk roślinności objętych ochroną konserwatorską	Kultywowanie tradycji i obrzędów charakterystycznych dla regionu
--	--	---	--

Z A D A N I A

<p>Remont i odnowienie obiektów zabytkowych w zespole pałacowo-parkowym w Zawieprzycach</p> <p>Remont i odnowienie obiektów zabytkowych w zespole pałacowo-parkowym w Kijanach</p> <p>Pozyskiwanie i remont obiektów charakterystycznych dla tradycyjnego budownictwa wiejskiego</p> <p>Ochrona obiektów kultu religijnego</p> <p>Wkomponowanie tutejszych obiektów kulturalnych i religijnych, związanych z działalnością Jana III Sobieskiego w koncepcję międzynarodowego Szlaku Jana III Sobieskiego wraz z przebudową, budową lub pozyskaniem niezbędnej do tego celu infrastruktury</p>	<p>Utworzenie ośrodka typu Think – Tank Szlaku Jana III Sobieskiego w zespole pałacowo-parkowym w Zawieprzycach</p> <p>Utworzenie sali konferencyjnej wraz z zapleczem dydaktycznym w pałacu w Kijanach</p> <p>Wykonanie sceny teatralnej w oparciu o ruiny zamku w Zawieprzycach</p> <p>Utworzenie Centrum Informacji Turystycznej w dawnym budynku UG</p> <p>Tworzenie świetlic wiejskich w pozyskanych obiektach w sołectwach</p>	<p>Prowadzenie właściwej pielęgnacji drzewostanów w zespołach pałacowo-parkowych w Zawieprzycach i Kijanach</p> <p>Wytyczenie i oznakowanie tras spacerowych w zespołach parkowych i na terenie NPK.</p> <p>Oznakowanie i skatalogowanie alei lipowych w Jawidzu i Charleżu</p> <p>Utworzenie użytków ekologicznych i pomników przyrody zgodnie z POŚ dla gminy Spiczyn</p>	<p>Gromadzenie i inwentaryzacja materiałów źródłowych, przedmiotów codziennego użytku, pamiątek i innych dowodów wielowiekowego osadnictwa na terenach gminy.</p> <p>Prezentacja dziedzictwa Jana III Sobieskiego i w trakcie trwania imprez o charakterze masowym</p> <p>Wspieranie działań na rzecz rozwoju międzynarodowej marki Szlaku Jana III Sobieskiego w celu zwiększenia możliwości zbytu produktów tradycyjnych i regionalnych</p> <p>Wykorzystywanie świadectw tożsamości kulturowej w procesie nauczania młodzieży.</p> <p>Wspieranie lokalnych twórców i zespołów folklorystycznych</p>
---	--	---	---

V. Optymalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego do poprawy atrakcyjności gospodarczej i turystycznej

Cele operacyjne – kierunki działań

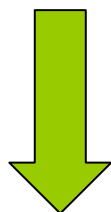
Zagospodarowanie doliny Wieprza i Bystrzycy

Wspieranie rozwoju gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych

Realizacja programu małej retencji

Przygotowanie oferty turystycznej

Z A D A N I A

Udrożnienie nurtu rzek Wieprza i Bystrzycy oraz oczyszczenie nabrzeży

Utworzenie przystani kajakowych i miejsc biwakowych w Kijanach i Zawieprzycach

Rozbudowa bazy noclegowej w pobliżu szlaków wodnych

Wytyczenie tras pieszych i konnych w dolinach rzek

Popularyzacja rolnictwa ekologicznego i agroturystyki

Inicjowanie rozwoju gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych

Promocja zdrowej żywności i agroturystyki na stronie internetowej gminy i innych materiałach medialnych

Budowa zbiorników retencyjnych zgodnie z programem

Wykorzystanie energii wodnej dla zaspokajania potrzeb energetycznych mieszkańców gminy

Wykorzystanie zgromadzonych zasobów wodnych do poprawy stanu stosunków wodnych na obszarze oddziaływania

Eksponowanie ciekawych miejsc i zakątków

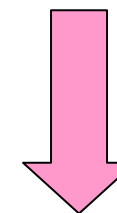
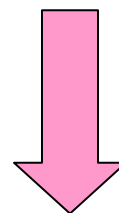
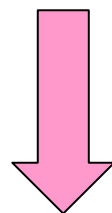
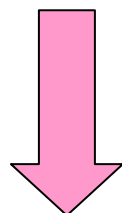
Utworzenie punktów widokowych i ścieżek dydaktycznych

Wspieranie podmiotów gospodarczych tworzących zaplecze dla turystyki rodzinnej i weekendowej

Opracowanie strategii rozwoju turystyki

VI. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i aktywizacja społeczno- gospodarcza mieszkańców

Cele operacyjne – kierunki działań			
Rozwój kapitału ludzkiego	Rozwój sportu i aktywnych form spędzania czasu	Współpraca z organizacjami pozarządowymi	Inicjowanie i wspieranie rozwoju MŚP

Z A D A N I A

<p>Podnoszenie jakości nauczania przedszkolnego, szkolnego i gimnazjalnego</p> <p>Wspieranie kształcenia ustawicznego młodzieży i dorosłych</p> <p>Inicjowanie różnych form edukacyjnych pobudzających proces reorientacji zawodowej</p> <p>Wsparcie finansowe projektów realizowanych w ramach PO KL</p>	<p>Wspieranie klubów sportowych i innych podmiotów zajmujących się krzewieniem kultury fizycznej</p> <p>Udostępnianie nowych obiektów i terenów z przeznaczeniem na uprawianie sportów masowych i rekreację</p> <p>Opracowanie harmonogramu masowych imprez o charakterze rekreacyjno-sportowym odbywających się cyklicznie</p>	<p>Pełna realizacja „Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi”</p> <p>Tworzenie warunków do powstawania organizacji pozarządowych</p> <p>Angażowanie partnerów społecznych w realizację projektów przewidzianych w strategii</p> <p>Wdrożenie systemu prowadzenia konsultacji społecznych</p> <p>Ankietyzacja mieszkańców nt. realizacji kluczowych przedsięwzięć inwestycyjnych</p>	<p>Utworzenie systemu zachęt pobudzających aktywność gospodarczą</p> <p>Współdziałanie z innymi jst i organizacjami społecznymi w celu pozyskania środków zewnętrznych na wsparcie przedsiębiorczości</p> <p>Promocja przedsiębiorczości i alternatywnych źródeł dochodu</p> <p>Rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego</p>
---	---	---	---

Tab.17 Powiązania priorytetów Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Spiczyn z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Kraju, Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego i Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Łęczyńskiego

Lp.	Priorytety SRL Gminy Spiczyn	Priorytety SZR Powiatu Łęczyńskiego	Priorytetowe kierunki rozwoju województwa lubelskiego na lata 2006-2020	Priorytety Strategii Rozwoju kraju na lata 2007-2015
1.	Poprawa stanu dostępności komunikacyjnej	Priorytet 1 Rozbudowa i modernizacja układu drogowego	Priorytet 3 Cel 3.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa	Priorytet 2 Infrastruktura techniczna a/ infrastruktura transportowa
2.	Ochrona środowiska naturalnego	Priorytet 2 Infrastruktura ochrony środowiska	Priorytet 3 Cel 3.2 Zachowanie i wzmacnianie różnorodności przyrodniczej, krajobrazowej i kulturowej Lubelszczyzny	Priorytet 2 Infrastruktura techniczna a/ infrastruktura ochrony środowiska
3.	Rozbudowa infrastruktury technicznej i społecznej	Priorytet 3 Zwiększenie możliwości zatrudnienia, edukacji i usług społecznych dla społeczności Powiatu Łęczyńskiego poprzez poprawę stanu infrastruktury technicznej, turystycznej i społecznej	Priorytet 3 Cel 3.4 Poprawa jakości życia mieszkańców oraz wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich	Priorytet 5 Rozwój obszarów wiejskich c/ Rozwój i poprawa infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich
4.	Odnowa i zachowanie dziedzictwa kulturowego	Priorytet 4 Zachowanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego	Priorytet 3 Cel 3.2 Zachowanie i wzmacnianie różnorodności przyrodniczej, krajobrazowej i kulturowej Lubelszczyzny	Priorytet 2 Infrastruktura społeczna a/Infrastruktura kultury, turystyki i sportu
5.	Optymalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego do poprawy atrakcyjności gospodarczej i turystycznej gminy	Priorytet 7 Rozwój turystyki	Priorytet 3 Cel 3.2 Zachowanie i wzmacnianie różnorodności przyrodniczej, krajobrazowej i kulturowej Lubelszczyzny	Priorytet 2 Infrastruktura społeczna a/Infrastruktura kultury, turystyki i sportu
6.	Poprawa jakości kapitału ludzkiego i aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców	Priorytet 6 Aktywizacja obszarów wiejskich	Priorytet 1 Cel 1.4 Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw Priorytet 2 Cel 2.4 Wspieranie integracji społecznej i ograniczanie poziomu ubóstwa w regionie	Priorytet 4 Zintegrowana wspólnota Wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych Priorytet 5 Rozwój obszarów wiejskich d/ wzrost jakości kapitału ludzkiego oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców wsi

VI. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Powyższe zestawienie wykazuje zbieżność priorytetów Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Spiczyn w porównaniu z analogicznymi dokumentami o większym zasięgu terytorialnym tj. powiatu, województwa i kraju. Już pobieżna analiza zapisów pozwala stwierdzić, że mieszkańcy gminy Spiczyn mają podobne problemy rozwojowe jak społeczność powiatu Łęczyńskiego, województwa lubelskiego czy wreszcie obywatele naszego kraju. Z racji spójności terytorialnej, największa zgodność celów strategicznych jest widoczna w przypadku porównania z priorytetami Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Łęczyńskiego. Taka sytuacja pozwala na synchronizację działań zmierzających do rozwoju powiatu jak i poszczególnych gmin. Wszystkie priorytety analizowanej strategii znajdują swoje odzwierciedlenie w celach priorytetowych Strategii Województwa Lubelskiego. Jest to po części wynikiem szeroko zakrojonych konsultacji społecznych prowadzonych w trakcie opracowywania dokumentów strategicznych województwa lubelskiego, a także identycznych potrzeb społeczności lokalnej zamieszkujących tereny wiejskie Lubelszczyzny. Strategia Rozwoju Kraju w części poświęconej wytyczeniu kierunków rozwoju zawiera zapisy o charakterze ogólnym ze względu na jej ogólnonarodowy wymiar i przedstawiają się następująco:

Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki

Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej

Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości

Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa

Rozwój obszarów wiejskich

Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej

Analiza porównawcza powyższych zapisów z treścią priorytetów niniejszej strategii uwidacznia fakt wpisywania się planowanych trendów rozwojowych gminy w strategiczne kierunki rozwoju kraju.

Na marginesie należy stwierdzić, że pomimo lokalnego zasięgu i ograniczonych możliwości, treść zapisów poświęconych wytyczeniu zadań strategicznych koresponduje z celami najważniejszego programu społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej jakim jest Strategia

Lizbońska. Działania systemowo-regulacyjne Strategii Lizbońskiej koncentrują się na:

- szybkim przechodzeniu do gospodarki opartej na wiedzy, w tym na rozwoju społeczeństwa informacyjnego, badań i innowacji oraz kształceniu odpowiednich kwalifikacji;
- rozwoju przedsiębiorczości: deregulacji i lepszym wsparciu ze strony administracji, łatwiejszym dostępie do kapitału i technologii, ograniczanie zakłócającej konkurencję pomocy publicznej, tworzenie równego pola konkurencji;
- wzroście zatrudnienia i zmiany modelu społecznego: wzroście aktywności zawodowej, uelastycznieniu rynku pracy, poprawie edukacji, unowocześnieniu systemu zabezpieczeń społecznych, ograniczanie biedy i wykluczenia społecznego;
- dbałości o trwałe fundamenty rozwoju i środowisko naturalne: ograniczaniu zmian klimatycznych, zachowanie zasobów naturalnych.

Zadania te muszą zrealizować wszystkie kraje Unii Europejskiej, aby zlikwidować bariery strukturalne hamujące rozwój gospodarczy. Warunkiem pomyślnej realizacji tego programu jest harmonijne współdziałanie społeczności lokalnych szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego.

VII. SPOSOBY MONITOROWANIA I OCENY STANU REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO GMINY SPICZYN

Monitorowanie to ciągły proces zbierania, raportowania i interpretowania danych. Monitoring jest głównym źródłem informacji o efektywności wdrażania i postępie w realizacji poszczególnych zadań inwestycyjnych, a także o prawidłowości wydatkowania zaangażowanych środków finansowych. Monitorowanie dotyczyć będzie przede wszystkim kontroli realizacji projektów inwestycyjnych oraz osiągania planowanych celów, wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych inwestycji. W celu pełnej przejrzystości wyników kontroli zasadne jest prowadzenie monitoringu w ujęciu rzeczowym i finansowym.

Monitoring rzeczowy będzie obrazował postęp we wdrażaniu strategii oraz umożliwiał ocenę wykonania zadań i celów określonych w strategii a będzie prowadzony w następujących kategoriach:

- wskaźnik produktu
- wskaźnik rezultatu
- wskaźnik oddziaływania

Wskaźniki monitorowania strategii rozwoju lokalnego gminy Spiczyn /wg priorytetów/

I. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy

- udział dróg o nawierzchni twardej w długości dróg ogółem
- długość zbudowanych priorytetów ulepszonych dróg
- długość utwardzonych poboczy
- długość wybudowanych chodników priorytetów traktów pieszych
- długość dróg, przy których wykonano oświetlenie uliczne
- ilość uruchomionych połączeń komunikacyjnych
- długość wytyczonych ścieżek turystycznych (rowerowych, wodnych, konnych, itd.)
- wysokość nakładów inwestycyjnych na infrastrukturę drogową

II. Poprawa stanu środowiska naturalnego

- długość sieci kanalizacyjnej
- ilość przyłączy do budynków mieszkalnych
- liczba ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej
- odsetek ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej w stosunku do ludności ogółem
- ilość wykonanych przydomowych oczyszczalni ścieków
- % ludności objętej selektywną zbiórką odpadów
- ilość utylizowanych wyrobów zawierających azbest
- ilość gospodarstw domowych wykorzystujących energię odnawialną do celów bytowych
- ilość budynków użyteczności publicznej poddanych termoizolacji
- ilość gospodarstw domowych korzystających z gazu przewodowego

III. Rozbudowa infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej wyposażenie

- powierzchnia wybudowanych obiektów kubaturowych

- powierzchnia boisk sportowych
- ilość utworzonych pracowni językowych i komputerowych
- długość wykonanych sieci gazowej
- ilość przyłączy gazowych do gospodarstw domowych
- długość zmodernizowanej sieci energetycznych
- ilość wybudowanych strażnic OSP
- powierzchnia użytkowa utworzonych mieszkań socjalnych
- powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych

IV. Odnowa i zachowanie dziedzictwa kulturowego

- liczba obiektów objętych ochroną konserwatorską
- liczba obiektów zabytkowych przeznaczonych na cele publiczne
- powierzchnia zagospodarowanych terenów parkowych
- liczba osób korzystających i odwiedzających odnowione obiekty zabytkowe
- ilość utworzonych placówek kulturalnych
- wysokość nakładów finansowych na rozwój kultury
- ilość zgromadzonych przedmiotów o wartości archiwalnej i historycznej
- ilość utworzonych użytków ekologicznych i pomników przyrody
- ilość turystów krótkoterminowych
- liczba podpisanych porozumień o współpracy międzyregionalnej

V. Optymalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego do poprawy atrakcyjności turystycznej

- długość udroźnionego koryta rzeki
- długość zagospodarowanych nabrzeży
- ilość powstałych miejsc noclegowych
- powierzchnia bazy noclegowej
- ilość przystani kajakowych i miejsc biwakowych
- ilość gospodarstw ekologicznych
- ilość gospodarstw agroturystycznych
- ilość przedsiębiorców przetwarzających owoce i warzywa
- ilość zarejestrowanych produktów regionalnych
- powierzchnia wybudowanych zbiorników retencyjnych
- ilość wypożyczalni sprzętu turystycznego

VI. Rozwój kapitału ludzkiego i aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców

- ilość przeprowadzonych konsultacji społecznych
- ilość klubów sportowych
- ilość zawodników w klubach sportowych
- ilość organizacji pozarządowych
- ilość uczestników imprez masowych
- ilość mikro- i małych przedsiębiorstw
- ilość miejsc pracy utworzonych w wyniku powstania nowych MŚP

Monitoring finansowy obejmie parametry finansowe realizacji projektów stanowiące podstawę do oceny stopnia wydatkowania środków finansowych przeznaczonych na określone zadania. Źródłem powyższych danych będą raporty okresowe wykazujące wysokość wkładu finansowego pochodzącego ze środków publicznych.

Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym priorytety i cele działań na okres wdrażania Funduszy Strukturalnych i Programów Operacyjnych. Opracowanie i uchwalenie strategii przez Radę Gminy jest pierwszym etapem planowania rozwoju gminy. Ze względu na jej długotrwały charakter jest to proces ciągły, wymagający permanentnego śledzenia zmian we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, politycznego i społecznego i ich stałego uwzględniania w przyjętym dokumencie. Sprowadza się to w gruncie rzeczy do okresowego aktualizowania dokumentu w miarę zmieniających się potrzeb i warunków zewnętrznych oraz doskonalenia znajdujących się w nim zapisów.

VIII. SYSTEM WDRAŻANIA

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Spiczyn będzie wdrażana przez Wójta Gminy, przy pomocy pracowników Urzędy Gminy Spiczyn. We wdrażaniu Strategii aktywny udział wezmą komisje Rady Gminy Spiczyn i wszystkie zainteresowane osoby z lokalnej społeczności – w ten sposób zostanie utrzymany lokalny charakter wdrażania Strategii. Wdrażanie Strategii będzie się odbywało poprzez:

- przygotowywanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dotyczącej zadań ujętych w planie,
- przygotowywanie i składanie wniosków o dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i innych funduszy pomocowych oraz możliwych zewnętrznych źródeł finansowania;
- przeprowadzanie przetargów,
- realizację zadań zgodnie z określonymi wymogami,
- przygotowywanie informacji o realizacji projektów zawartych w Planie,
- przedkładanie ww. sprawozdań Komisjom Rady Gminy,
- przyjmowanie do realizacji nowych zadań zgodnych z oczekiwaniami społeczności lokalnej.

Instytucje, zespoły i osoby biorące udział w realizacji Strategii nawiążą współpracę z władzami powiatowymi i władzami województwa w celu kompleksowej realizacji wszelkich założeń niniejszego dokumentu. Niezbędna będzie również aktywna współpraca z sektorem prywatnym, instytucjami kultury, klubami sportowymi oraz organizacjami pozarządowymi – szczególnie w obszarach, dotyczących ich sfery działań. Takie podejście do realizacji Strategii wpłynie na zwiększanie się społecznej świadomości o celach i sposobach ich realizacji założonych w niniejszym dokumencie, a także pomoże sprawnie je zrealizować.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłami finansowania osiągnięcia celów Strategii rozwoju Lokalnego Gminy Spiczyn będą środki pochodzące z następujących źródeł:

- budżetu Gminy Spiczyn,
- środków innych partnerów zaangażowanych w osiągnięcie celów Strategię Rozwoju Lokalnego,
- środków unijnych przeznaczonych na politykę strukturalną i spójności,
- środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy oraz środków Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)

X. WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY

Wieloletni Plan Inwestycyjny stanowi instrument wdrażania strategii rozwoju. Wskazuje konkretne zadania – projekty, które będą realizowane w założonym horyzoncie czasowym wraz z oszacowaniem kosztów ich realizacji. Zadania te wynikają z przyjętych w strategii celów i kierunków działań, a ich realizacja przyczynia się do osiągnięcia założonych wskaźników. Zadania zostały zestawione w układzie celów strategicznych i wynikających z nich celów operacyjnych, do których osiągnięcia dane zadanie się przyczynia.

Tab. 18 Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Spiczyn na lata 2007 - 2015

Lp.	Nazwa programu/zadania	Cel programu/zadania	Instytucja odpowiedzialna za wdrażanie	Okres realizacji	Nakłady całkowite w tysiącach złotych								
					Ogółem	2009		2010		2011		Lata następne	
						środki własne	środki zewnętrzne	środki własne	środki zewnętrzne	środki własne	środki zewnętrzne	środki własne	środki zewnętrzne
1 cel strategiczny: Zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy													
1	Budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych	Poprawa stanu infrastruktury drogowej na terenie gminy	Gmina Spiczyn	2009-2015	5282	646		824		812		2000	1000
2	Budowa i modernizacja traktów pieszych przy drogach o dużym natężeniu ruchu pieszego	Zwiększenie bezpieczeństwa ruchu pieszego	Gmina Spiczyn	2009-2015	734	10		201		298		200	25
3	Uzupełnienie i modernizacja oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych	Poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszego i drogowego	Gmina Spiczyn	2009-2015	412	87		50		45		200	30
4	Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych	Udostępnienie nowych terenów dla potrzeb ruchu turystycznego	Gmina Spiczyn	2009-2015	75							50	25
2 cel strategiczny: Poprawa stanu środowiska naturalnego													
1	Gospodarka wodnościekowa	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacyjną	Gmina Spiczyn	2009-2015	6600	8	20			3	9	1560	5000
		Uzupełnianie sieci wodociągowej i modernizacja sieci i ujęć	Gmina Spiczyn	2009-2015	365	100		5		60		150	50
2	Gospodarka odpadami	Doskonalenie systemu gospodarki odpadami Realizacja zadań z Planu Usuwania Azbestu	Gmina Spiczyn	2009-2015	802	78	17	80	20	85	22	400	100

3	Edukacja ekologiczna	Wspieranie edukacji ekologicznej i kreowanie postaw ekologicznych	Gmina Spiczyn	2009-2015	120	5	5	7	8	10	15	40	30
4	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	Ograniczenie emisji gazów i pyłów powstających w procesie spalania węgla	Gmina Spiczyn	2009-2015	1508	98	50	75	35	200	150	500	400
5	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Realizacja projektu partnerskiego pn. „Energia słoneczna partnerem Gmin Wólka, Rybczewice, Ludwin, Spiczyn”	Gminy: Wólka, Rybczewice, Ludwin, Spiczyn	2009-2015	17400							2610	14790
3 cel strategiczny: Rozbudowa infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej wyposażenie													
	Budowa boisk sportowych	Rozwój sportu i kultury fizycznej	Gmina Spiczyn		1319	54		150	700	15		200	200
	Realizacja Programu „Orlik - 2012”				1080			414	666				
2	Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego	Zapewnienie mieszkańcom poczucia bezpieczeństwa	Gmina Spiczyn	2009-2015	660	30		120	200	30		200	80
3	Rozbudowa infrastruktury społecznej	Poprawa warunków życia i wypoczynku społeczności lokalnej	Gmina Spiczyn	2009-2015	2435	80	40	85	10	200		1500	700
4	Działania na rzecz pozyskania inwestora	Utworzenie lokalnego rynku pracy	Gmina Spiczyn	2009-2015	25	2		2		3		12	6
4 cel strategiczny: Odnowa i zachowanie dziedzictwa kulturowego													
1	Remont i odnawianie obiektów zabytkowych	Ochrona obiektów zabytkowych i zapobieganie ich dewastacji	Gmina Spiczyn	2009-2015	1045	5		200	20	20		300	500
2	Tworzenie obiektów użyteczności publicznej na bazie odnawianych obiektów zabytkowych	Wykorzystywanie obiektów zabytkowych na cele publiczne	Gmina Spiczyn	2009-2015	247			5	15	7	20	40	160
3	Rewitalizacja zespołów parkowych i innych skupisk roślinności objętych ochroną konserwatorską	Inwentaryzacja drzewostanu i rekonstrukcja zespołów parkowych	Gmina Spiczyn	2009-2015	60							30	30

4	Kultywowanie tradycji i obrzędów charakterystycznych dla regionu	Kształtowanie postaw o wysokim poczuciu tożsamości kulturowej	Gmina Spiczyn	2009-2015	155	4	2	6	10	8	15	40	70
5 cel strategiczny: Optymalne wykorzystanie środowiska przyrodniczego do poprawy atrakcyjności turystycznej													
1	Zagospodarowanie doliny Wieprza i Bystrzycy	Udostępnienie dolin rzek Wieprza i Bystrzycy do rozwoju ruchu turystycznego	Gmina Spiczyn	2009-2015	132							40	50
2	Wspieranie rozwoju gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych	Zwiększenie możliwości uzyskiwania dodatkowych dochodów przez rolników	Gmina Spiczyn	2009-2015	60							20	40
3	Realizacja programu "Małej retencji"	Tworzenie rezerwuaru wody dla potrzeb rolnictwa i warunków dla wypoczynku weekendowego	Gmina Spiczyn	2009-2015	1230			10	20	120	480	120	480
4	Przygotowanie oferty turystycznej	Wyeksponowanie miejsc najciekawszych na terenie gminy	Gmina Spiczyn	2009-2015	170	4	6	4	6	10	15	50	75
6 cel strategiczny: Poprawa jakości kapitału ludzkiego i aktywizacja społeczno - gospodarcza mieszkańców													
1	Rozwój kapitału ludzkiego	Dostosowanie obecnych i przyszłych kadr do współczesnego rynku pracy	Gmina Spiczyn	2009-2015	1635	15	125	30	500	15	550	40	360
2	Rozwój sportu i aktywnych form wypoczynku	Zwiększenie możliwości korzystania z form czynnego wypoczynku	Gmina Spiczyn	2009-2015	560	10	30	15	45	15	45	100	300
3	Współpraca z organizacjami pozarządowymi	Wzrost integracji i aktywizacji społecznej	Gmina Spiczyn	2009-2015	12	3		3		3		3	
4	Inicjowanie i wspieranie rozwoju MŚP – Program Szwajcarski	Tworzenie lokalnego rynku pracy i różnicowanie dochodów ludności rolniczej	Gmina Spiczyn	2009-2015	5790			20	15	85	60	610	5000